

SINIRLARI ZORLAYAN YÖNETMEN DAVID FINCHER *Ahmet YAŞAR*

DEKALOG *Mine TEKİN*

BENİ ÖDÜLE CEZALANDIRMA *Betül SERTKAYA*

ALTERNATİF EĞİTİM: HAYATIMIZIN OKULSUZLAŞTIRILMASI *Sibel UYANIK*

KARMAKARIŞIK *Feyza KILINÇ*

SINIR *Ahmet ALAKUŞ*

içindekiler

03 Genel Yayın Yönetmeninden

Film Analizleri:

04 The Florida Project
Özlem TEKİN

06 Sınırları Zorlayan Yönetmen
David Fincher
Ahmet YAŞAR

08 Billy Elliot
İpek GÜVELİ

10 Otomatik Portakal
Ayşe ÇOKYAVAŞ

12 Dekalog
Mine TEKİN

15 The Reader
Tuğçe ERDEM

17 Mercek Altında Akademinin Altın
Filmleri
Mücahit AKKAYA

Kitap Analizleri:

19 Beni Ödülle Cezalandırma
Betül SERTKAYA

22 Altı Yaş Çocuklarının Günlük
Yaşantılarında Oyunun Yeri ve
Annelerin Oyun Algısı
Kübra ÜÇÜNCÜ

24 Alternatif Eğitim: Hayatımızın
Okulsuzlaştırılması
Sibel UYANIK

Tiyatro Analizleri:

26 Karmakarışık
Feyza KILINÇ

28 Sınır
Ahmet ALAKUŞ

30 Ocak
Atike ERÖZDEMİR

Genel Yayın Yönetmeninden...

Merhaba,

Yepyeni bir projeyle karşınıza çıkmanın heyecanı ve gururu içindeyiz. “Ortak Noktamız: Ruh Sağlığı” sloganıyla çıktığımız yolda, 1 yılı aşkın süredir yaptığımız çalışmaları siz değerli okuyucularımıza ulaştırıyoruz. Ruh sağlığı ve eğitim alanına -kendimizce- yapmak istediğimiz katkıların sayısını artırmanın gayreti içerisindeyiz. Bu bağlamda, ruh sağlığı ve eğitimden en çok beslenen alanların başında gelen ‘Sinema, Tiyatro ve Edebiyat’ı merkeze aldığımız dergi projemizin ilk sayısı ile karşınızdayız. Psikolektif + (Plus) adını verdiğimiz dergi projemizde, sinema, tiyatro ve edebiyat/kitap ekiplerimizin ayrı ayrı çalışmalarını 3 ayda bir sizlerle buluşturuyor olacağız. Sinema ekibimizin editörlüğünü Psikolojik Danışman Ayşe ÇOKYAVAŞ, Tiyatro ekibimizin editörlüğünü Aday Psikolojik Danışman Atike ERÖZDEMİR ve Edebiyat/kitap ekibimizin editörlüğünü ise Psikolojik Danışman Şule KENANLAR üstlenmektedir. Editörlerimiz ilgi duydukları alanlarla ilgili daha önce çalışmalarda bulunmuşlar ve kendilerini geliştirmeye de büyük özen göstermektedirler. Yeni projemizle Ruh sağlığı ve Eğitim alanına yeni bir soluk getirmeyi hedeflemekle birlikte Sinemaya, tiyatroya ve edebiyata olan olumlu bakış açısını genişletmeyi de amaçlamaktayız. Her biri birbirinden kıymetli yazarlarımızın çalışmalarını okuduktan sonra Tiyatro, sinema ve edebiyat alanlarına olan ilginizin artmasını temenni ediyoruz. Siz değerli okuyucularımızda oluşturabileceğimiz en ufak bir farkındalık, teşekkür mesajı dahi yüzümüzde tebessüm oluşturmaya yetecektir. Sözü daha fazla uzatmadan sizleri Psikolektif + dergisinin ilk sayısı ile baş başa bırakıyorum.

MÜCAHİT AKKAYA
PSİKOLEKTİF+ DERGİSİ GENEL YAYIN
YÖNETMENİ

Bölüm Editörleri

Film - Ayşe ÇOKYAVAŞ

Kitap - Şule KENANLAR

Tiyatro - Atike ERÖZDEMİR

Görsel Tasarım - Sertan Hamza GÜR

THE FLORIDA PROJECT

Film Künyesi

Yönetmen: Sean Baker

Oyuncular: Brooklynn Price, Willem Dafoe, Bria Vinaite, Mela Murder

Türü: Dram

Yapım yılı: 2017/ABD

Süre: 115 dk

Imdb: 7.6

Sean Baker, 2015 yılında çektiği Tangerine filmi ile büyük ses getirmiş ve ABD yapımlı filmlerde egemen olan konulardan uzak bir konu seçmiştir. Amerikan toplumunda görmezden gelinen iki trans bireyin bir gününü kameraya alan Sean Baker, The Florida Project'te de alt sınıfa ait insanların yaşamını seyircilerle buluşturmuştur. Florida Project'in ne demek olduğu filmde geçmiyor ama araştırınca şu bilgiyle karşılaştım: Florida Project evsiz insanların barınması için inşa edilen konutlar topluluğu. Disneyland'ın hemen yanında yer alan konutlar Disneyland'ın eğlenceli dünyasından uzak maalesef.

Filmin ana karakterleri olan Moonee ile annesi Halley bir motelin odasında yaşamaktadır. Bir odaya sıkışıp kalmış iki hayat. Motelin rengine bakınca eflatun renginin hâkim olduğunu görüyoruz. Bu renk ile masalsı ve büyülü bir hava yaratılmış, lakin yaşayanlara bakınca trajik bir hava göze çarpıyor. Oluşturulmaya çalışılan bu tezatlık bir şekilde kendini eritiyor filmde. Motelin bir odasında alkolik biri, bir odasında işlediği suçlar yüzünden tutuklanan birinin yaşadığını öğreniyoruz. Bir çocuğun yaşaması için hiç de uygun bir ortam değil ama Moonee'ye bakınca bu duruma pek aldırmış etmiyor gibi görünüyor.

Aynı motelde yaşayan Scotty ile yakın arkadaş. Yan motele taşınan Jancey ile de kaynaşınca muhteşem bir üçlü oluyorlar. Moonee ve arkadaşları günlerini uzağa tükürme yarışması yaparak, başkalarına dondurma ısmarlatarak, turistlere su balonu atarak, terk edilmiş evlere girerek geçiriyor. Çocukların günlerine bakınca günlerinin eğlenceli, neşeli geçtiğini görüyoruz ama olayın bir de görünmeyen yüzü var. Hepsinin ailesinde sorunlar mevcut ve ideal ebeveynlere sahip olamadıklarını görüyoruz. Her şeye rağmen çocuk olmanın masumiyeti ve samimiliği göze çarpmakta. Yetişkinlerin dertleriyle örülmüş bu motelin karamsar havasında onlar sayesinde uzaklaşıyoruz.

Moonee'nin Jancey ile yıkılmış bir ağacın üstünde oturup konuşurken aralarında geçen şu diyalog Moonee'nin ne kadar hayat dolu olduğunu gözler önüne seriyor:

-En sevdiğim ağaç neden bu biliyor musun?

-Neden?

-Çünkü yıkılmış ve hala büyümeye devam ediyor.

Moonee'nin annesi Halley'e bir bakalım: İşsiz ve işsizlik yardımıyla geçinmeye çalışan bir anne. Umursamaz tavrı filmin ilk dakikalarında göze çarpıyor. Davranışlarına bakınca anne rolüne uzak kaldığını söyleyebilirim. İhmal eden anne-baba tutumuna sahip olduğunu söylemek mümkün.

Moonee, sorunlu davranışlarda bulunduğu önemsemiyor, çözmek için çaba sarf etmiyor. Yaşadıkları yere bakılırsa uygun bir ev ortamı sağlayamadığını görmekteyiz. Tüm bunlara rağmen Moonee ile birlikte gönüllerince eğleniyorlar, kızını elinden geldiğince mutlu etmeye çalışıyor.

Halley, parfüm satarak geçimini sağlamaya çalışıyor ve odanın kirasını geciktirse bile motelin yöneticisi Bobby sayesinde motelde kalabiliyor. İş başvurularına geri dönülmediği için sisteme de kafa tutan biri olup çıkıyor. Bobby, karşımıza Halley'i koruyup kollayan bir baba figürü olarak çıkıyor ama bu durum Halley'in pek hoşuna gitmiyor. Ashley, Halley'i yaptıklarından dolayı Sosyal Hizmetlere bildiriyor ve görüşme yapmak için motele gelen görevlileri gören Halley, bu durum karşısında çıldırıyor. Hep mutlu görmeye alışık olduğumuz Moonee, onu götürmek isteyen görevlilerin elinden kaçıyor ve bu sahne sonrasında onu ağlarken görüyoruz. Annesi ile yaşarken hiç ağlamadığını ve daima şen şakrak olduğunu düşünürsek Halley, Moonee için iyi bir anne midir sorusu akıllara ister istemez düşüyor? Filmi izleyip bu kararı vermek size kalıyor. Son sahnede Moonee ile Jancey'in el ele o masalsı diyara -Disneyland'a- geçiş yaptıklarını görüyoruz. İyi seyirler diliyorum.

ÖZLEM TEKİN
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

SINIRLARI ZORLAYAN YÖNETMEN: DAVID FINCHER

Bugüne kadar çektiği filmlerle adından çok söz ettiren hatta sinema tarihine adını altın harflerle yazdıran bir yönetmen oldu, David Fincher. 1962 yılında Denver-Colorado'da dünyaya gelen yönetmen, küçük yaşta izlediği filmlerden etkilenerek sinemaya yöneldi. Daha Lise yıllarında eline alındığı kamerayla kısa filmler çeken Fincher, tecrübe kazanmak amacıyla bir animasyon şirketinde çalışmaya başladı. George Lucas'ın şirketinde çalıştığı yıllarda, **Star Wars IV: Jedi'nin Dönüşü** ve **Indiana Jones: Kamçılı Adam** gibi filmlerin yapımında yer aldı. Aralarında Pepsi, Nike, Converse gibi markaların bulunduğu birçok firma için reklam filmleri çekti. **Madonna, Aerosmith, The Rolling Stones, Nine Inch Neils, Rammstein, Rick Springfield, George Micheal, Micheal Jackson, The Wallflowers** gibi ünlü isimler ve gruplar için klipler çekti.

Fincher'in filmografisine gelecek olursak, ilk uzun metrajlı filmi 1993 yılında, sinema tarihinin önemli yapımlarından olan **Alien** serisinin 3.filmıyla gerçekleşir. Serinin devam filmi, uzayda bir hapishanede geçer. Bir avuç dolusu mahkumun yarattığın avı olduğu filmde, hapishanenin daracık, uzun koridorları, loş ve karanlık ortam gerilimi oldukça iyi yansıtır. Fincher filmlerinde yarattığı klostrofobik atmosferin ilk örneğini burada ortaya koyar. Erkeksi, androjen karakteriyle tanıdığımız Teğmen Ellen Ripley (Sigourney Weaver) yaratıktan hamile kalır. Yaratık soyunu devam ettirmek için onu seçmiştir. Ripley ise kendisiyle birlikte embriyoyu yok etme ya da yarattığı doğurma ikileminde kalır. İlk filmi Ridley Scott, ikinci filmi James Cameron tarafından çekilen **Alien** serisinin bu üçüncü filmi epik finaline rağmen çok beğenilmez ve diğer iki filme göre düşük bir puan alır.

Bu filmin ardından Fincher, 1995 yılında kendisine büyük ün getirecek **Seven (Yedi)** filmiyle izleyicinin karşısına çıkar. Sinema tarihinin en sıra dışı seri katil hikayelerinden birinin anlatıldığı film, İncil'de geçen 7 ölümcül günahı (kibir, açgözlülük, şehvet, öfke, haset, tembellik ve oburluk) işleyenleri kendine has vahşi yöntemlerle öldüren bir seri katili ve onun peşine düşmüş iki dedektifin hikayesine odaklanır.

Fincher'in filmlerinde sık rastladığımız karmaşık ruhlu karakterler bu filme de yansır. Filmlerinde çok sık yer verdiği seri katiller, paranoyak karakterler, sado mazoşist karakterlere girişi bu filmle birlikte başlar. Sürekli yağmur yağan ve adı bilinmeyen bir kentte geçen hikaye, Fincher'in neredeyse her filmindeki klostrofobik ve karanlık atmosferi çok iyi yansıtır ve psikolojik gerilim hiç düşmez. Film genel olarak, işlediği cinayetler sonrası ipuçları bırakan ve rakiplerinden hep birkaç adım önde olan bir seri katil ile cinayetleri aydınlatmak için görevlendirilen emeklilik arifesindeki dedektif Somerset (Morgan Freeman) ve çaylak Mills (Brad Pitt) arasında bir kedi-fare kovalamacası şeklinde geçer ve akıl dolu finaliyle de sinema tarihindeki kült filmler arasına girer.

***"Ernest Hemingway, 'Dünya güzel bir yer ve de uğruna savaşılmaya değer' demiş. Ben cümlemin ikinci yarısına katılıyorum."* (Seven)**

Bu filmin ardından yaklaşık iki sene sonra **The Game (Oyun)** filmiyle ekranlara döner Fincher. Filmin konusuna kısaca bakacak olursak, Nicholas Van Orton (Micheal Douglas) zengin, işinde başarılı, düzenli bir hayat yaşayan fakat kendi içinde sorunları da olan biridir.

Orton'un kaderi 48. yaş gününde kardeşi Conrad (Sean Penn) tarafından verilen sürpriz hediyeyle değişir. Orton kendini sınırları belli olmayan, sadistçe kurgulanmış bir oyunun içinde bulur. Fincher'in paranoyak işaretlerle süslediği bu karanlık öyküde, Orton yaşananların hangisinin "gerçek" hangisinin "sahte" olduğu noktasında, adeta paranoyak bir karaktere dönüşecektir ve son ana kadar oyunun bilmecesi çözülmeyecektir. The Game, insanların sınırlarının değiştirildiğinde nasıl çaresiz hale gelebilecekleri, paranın ve tüketim toplumunun insanları nasıl alaşağı edebileceği mesajını verir ve seyircide oluşturduğu rahatsızlık, merak ve gerilimle Fincher'in hatırı sayılı filmleri arasında yerini alır.

- "Şu numarayı ara.

+ Niye?

- Hayatını... eğlenceli kılmak için." (The Game)

Bir sonraki sayıda Fincher'in diğer projeleri Dövüş Kulübü, Panik Odası, Zodiac ve Benjamin Button'un Tuhaf Hikayesi filmlerini inceleyeceğim. Bir sonraki sayıda görüşmek üzere...

Hoşçakalın, sinemayla kalın.

**AHMET YAŞAR
PSİKOLOJİK DANIŞMAN**

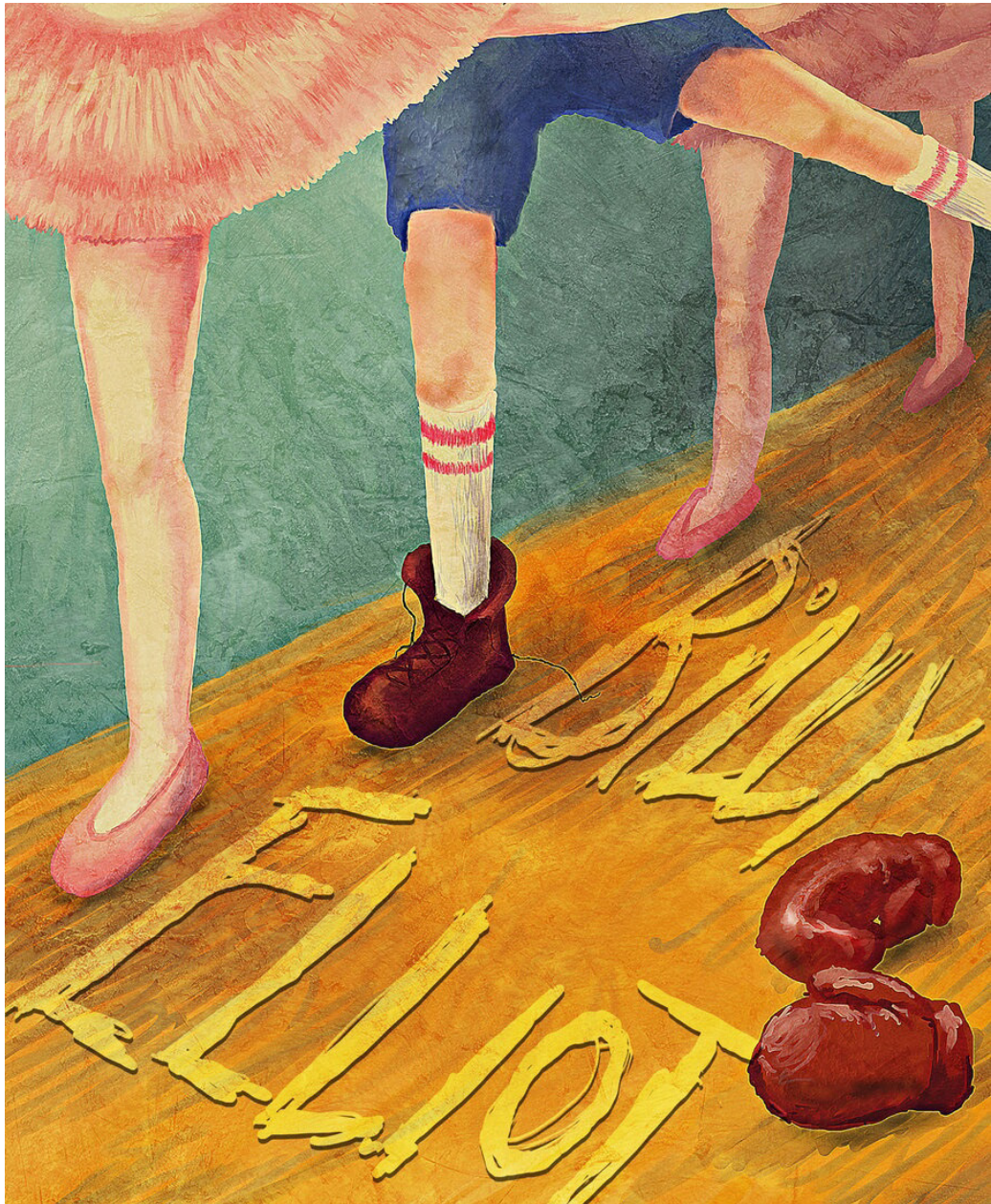
FİLM ANALİZİ: BILLY ELLIOT

Billy Elliot, 2000 yılı İngiltere yapımı bir Stephen Daldry filmi. 1984 senesinde İngiltere'nin Durham şehrinde küçük bir kasabada geçmektedir. Filmdeki olayların gelişimiyle bu sahneler eşlik eden müziklerin aynı frekansta olup ahenk oluşturması bütünlük ve içerdiği mesajlar açısından doyurucu olmuştur. Sahnelerde kullanılan müzik veya beste, sahnenin duygusuyla örtüşmektedir. Filmde müzikle ilgili dikkat çeken sıra dışı bir nokta da duygusal olarak yoğun (gerginlik, üzüntü) sahnelerde hareketli veya neşeli müzik kullanılmasıyla o sahneye bakış açısının bir anda değişmesidir. Filmin hareketli bir müzik ve başrol oyuncusunun dansı ile başlamasıyla, yönetmen bize filmin devamıyla ilgili fikir vermektedir. Filmde olaylar başrol oyuncusu olan 11 yaşındaki, çevresiyle ve kendisiyle barışık, ailesindeki diğer bireylerden düşünce olarak farklı bir yapıda olan Billy' nin, boks kursuna gittiği salonda madencilerin başlattığı grev dolayısıyla Billy ile aynı yaş grubundaki kız çocuklarının bale derslerini aynı salonda yapmak zorunda kalmasıyla başlıyor.

**Yazı Bu
Kısımdan
İtibaren
Spoiler
İçerebilir**

FİLMİN İÇERDİĞİ GÖNDERMELER VE KARAKTER DEĞİŞİMİ

Film genel itibariyle insanlardaki toplumsal cinsiyet bilincinin eksikliğine, cinsiyet rollerinin kültürel olarak ayrıştırılmasına, bunun getirdiği toplumsal baskı sonucu kişinin kendisini gerçekleştirmek konusunda engellediğine ve haliyle 'kendi olmak' felsefesinin nasıl bir utanca dönüşebileceğine dair birçok sembol içermektedir. Yönetmen eşcinsellik ve seneler geçtikçe eşcinselliğin algılanma biçimi üzerinde durmuştur. Billy'nin bale yapmak istemesinin başta ailesi tarafından (özellikle babası) sert karşılanmasının nedeni toplum baskısı ve cinsiyet rolleri olarak izleyiciye aktarılıyor. Öyle geliyor ki boks ve balenin toplum tarafından bize erkek ve kadın aktivitesi olarak öğretilmesi, ancak filmde ortak bir mekanda buluşturulması yönetmenin mesajını açıkça belli ediyor.

Boks her erkeğin yapmak isteyeceği bir spor olarak bilinirken, Billy bale yapmaya aşırı bir tutku duymaktadır. Bir sahnede kum torbasına vurma hızını ve şiddetini yan sınıftaki bale dersinde çalınan müziğe göre ayarlamaya çalışmaktadır ve o ahenkte devam etmektedir. Yönetmen burada bize aslında ikisinin de birlikte var olabileceği mesajını vermiştir ve sahnedeki bu 'uyum' ile toplumsal cinsiyet rollerine çok ince bir göndermede bulunmuştur. Billy'nin boks eldivenlerini çıkarıp bale sınıfına girmesiyle birlikte dans serüveni başlamış ve o sahnede bale öğretmeni de dahil olmak üzere hiç kimse onu yadırgamamıştır.

Filmde gösterilen işçi grevi sahnelerinden biri Billy'nin bale figürünü yapma üstünde çok sıkı çalıştığı bir sahneyle birlikte verilmiştir ve öğretmeni 'güçlü ve gururlu' derken dansla eşzamanlı olarak grev sahnesi verilmiştir. Yönetmen 'bale' ve 'işçi grevi' olarak bakıldığında alakasız görülen terimlerin ve içeriklerin özünde insan olduğu için ve iki durumun da hırs ve bir amaç çevresinde dönmesinden dolayı bize farklı gelse de temelinde bir farklılık olmadığını vurucu bir şekilde göstererek izah etmiştir. Bir yanda bale diğer yanda grev olması ve bunun hiçbir şey değiştirmemesi olayın özünde insan olduğu için

benzeştiğini sembolize ediyor olabilir. Buna bir örnek de, Billy'nin salonda öğretmeniyle dans ettiği sahnede, dans sırasında ayağında futbol topu sektirmesidir.

Billy o zamana kadar izleyiciye ne kadar kendiyi barışık ve kendine güvenen biri olarak yansıtılsa da seçmelere gittiği okulda kapitalizmin neden olduğu eksiklik duygusunun getirdiği korkuyu yaşamaktan kaçamamıştır. Yönetmenin işçi grevlerine bolca yer vermesi, Billy'nin seçmeler için başvurduğu okulun ortalamanın çok üstünde olması ve buna rağmen orada yaşamış olduğu olumsuzluklara ve aşağılanmalara rağmen okula kabul edilmesi yönetmenin toplum adına bu konularda umutlu olduğunu gösteriyor olabilir.

İPEK GÜVELİ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

FİLM ANALİZİ: OTOMATİK PORTAKAL

Anthony Burgess'ın romanından uyarlanan 1971 yapımı Otomatik Portakal filminin yönetmeni Stanley Kubrick'tir. Film, en büyük tutkusu Ludwig van Beethoven dinlemek olan Alex adlı gencin anlatımıyla bizlere sunuluyor.

Yazı Bu Kısımdan İtibaren Spoiler İçerebilir

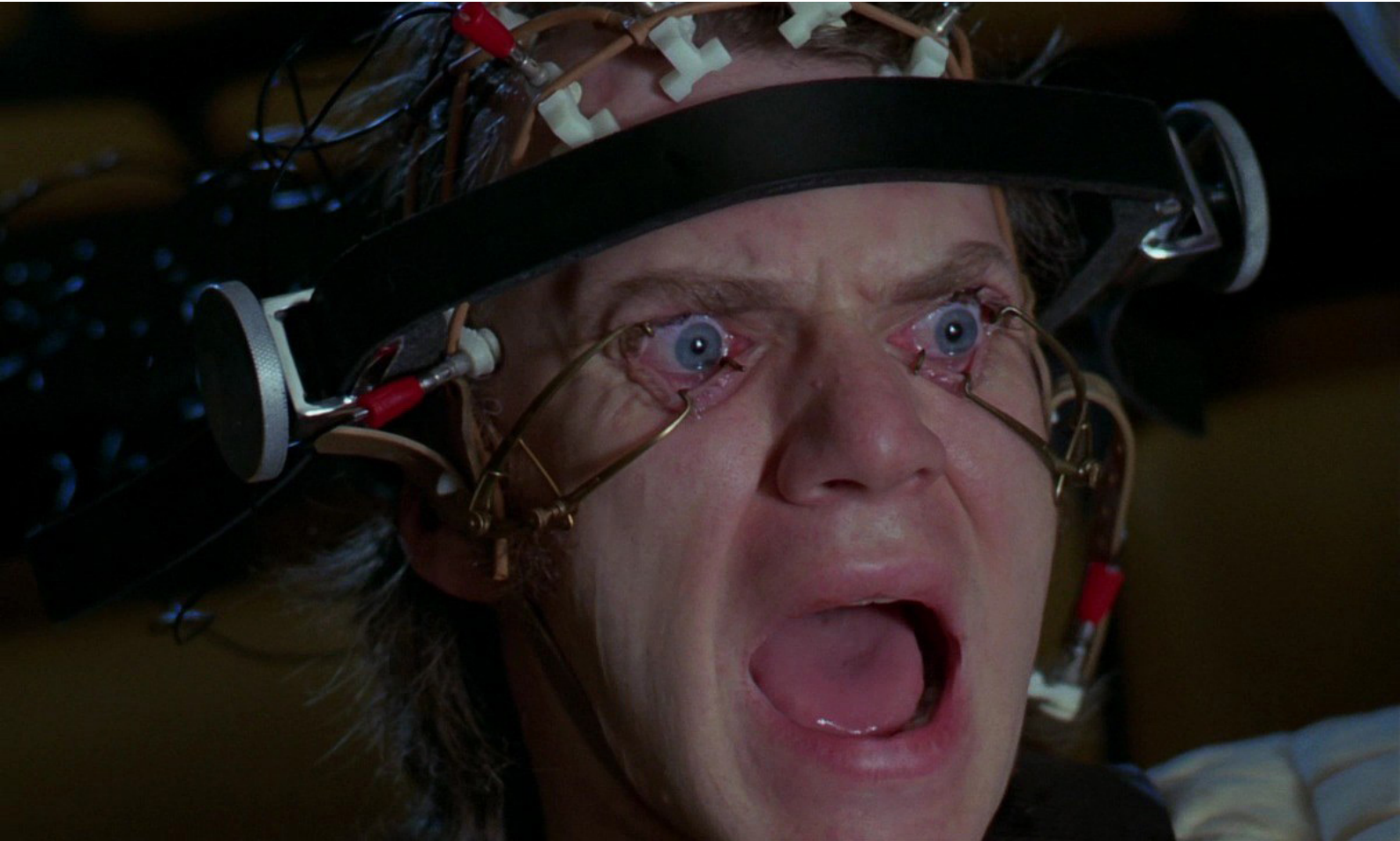
Alex geceleri üç arkadaşıyla birlikte içinde uyuşturucu bulunan sütlerini içtikten sonra yaşadıkları şehirde terör estirmektedirler. Yaşlı insanları dövüyor, tanımadıkları evlere giriyor ve kadınlara tecavüz ediyorlardı. Bu durum en son girdikleri evde çetede yaşanan sorunlar yüzünden Alex'in polise yakalanmasıyla son buluyor ve kahramanımız hapse giriyor. Hükümete göre tek kurtuluş o sırada herkesin hakkında konuştuğu Ludovico tekniğidir.

2 yıllık hapisane deneyiminden kurtulan Alex'e tekniğin kilit noktalarından biri olan iğne yapılırken diğer yandan da psikolojideki ilk öğrenme mekanizması olan klasik koşullanmanın örneğini görüyoruz. Teknik bu iğne ve bazı filmlerin izlenilmesinden oluşmaktadır. Alex, şiddet ve tecavüz içerikli filmleri izlerken eş zamanlı olarak iğneler etkilerini gösterip dayanılmaz bir acı duymasına ve hastalanmasına neden olmuştur. Filmler ve hastalık hissi başlarda koşulsuz uyarıcı ve koşulsuz tepkiyken vücudunun şiddetin korkunç olduğunu öğrenmesiyle cinsel dürtü ve kavga isteği koşullu uyarıcı, hastalık hissi ise koşullu tepki haline gelmiştir. Bu nedenle şiddet uygulayamaz hatta uygulanan şiddete karşılık veremez haldedir. Freud'un yapısal kişilik kuramındaki 'id' kavramına göre hareket eden Alex'in 'id' etrafında şekillenen cinsellik ve saldırganlık dürtüleri Ludovico tekniğiyle öldürülmüştür. Hükümet tarafından oldukça desteklenen bu yöntem kişilerin seçme hakkını yok etmekte, onları sistemin düşünemez, tepki veremez bir parçası haline getirmektedir. Ancak yine de öne çıkan nokta –sözde- rehabilite edilen suçluların artık kimseye zarar veremeyecek oluşudur. Toplumsal şiddet probleminin tek bir kişinin tedavisiyle çözülemeyeceğini Alex'in topluma karışır karışmaz kurban durumuna düşmesinden anlamaktayız. Bu noktada ailesi tarafından eve tekrar alınmaması göze çarpmaktadır.

Okul çağında olan çocuklarının geceleri hangi işte çalıştığını dahi bilmemeleri ilgisiz ve kayıtsız aile tutumunun göstergesidir. Bu tip ailelerin çocuklarına baktığımızda toplum içinde zaman zaman ilgi çekmek adına alışılmadık davranışlar sergileyebildiklerini görmekteyiz. Tecavüz, yaşlı ve savunmasız insanları darp etme filmdeki etik olmayan davranışlar arasındadır. Buradan yola çıkarak aynı zamanda Freud'un psikoseksüel gelişim kuramındaki anal dönemde fiksasyon yaşanmış olduğunu düşünebiliriz. Bu dönemin merkezinde olan tuvalet eğitimi verilirken yanlış tutumda bulunulduğunu varsayarsak bu davranış çocuğun ileriki yaşlarında saldırgan bir yapıya bürünmesine neden olmuş olabilir. Buna örnek olarak çetenin yaşadığı fikir ayrılığı da gösterilebilir. Alex, diğerlerinin fikrine saygı göstermiş gibi davranırsa da beklenmedik bir anda hepsine saldırmış hatta onları yaralamıştır. Ayrıca 1,5-3 yaş arasında gerçekleşen bu dönemde cezadan kaçmak veya onaylanmak için dışkısını tutma yolu Alex'te hapisneden kurtulmak için

belli bir süre kurallara uyma davranışına evrildiği söylenebilir. Aynı davranışı siyasi amaçla intihara sürüklendikten sonra hastanede bakanın geldiği sahnede de görmek mümkündür. Hastanedeki tedavi yüzünden klasik koşullanmadaki sönme davranışının gerçekleştiğini anlıyoruz. Otomatik Portakal vizyona girdiği dönemde çokça eleştiriye maruz kalmış, bazı ülkelerde yasaklanmıştır. Modern toplumdaki suç ve şiddet kavramları üzerinde dururken aynı zamanda insan doğasını sorgulatan bir filmidir. Şiddetin önlenip önlenemeyeceğini, insanların seçimlerinde özgür olup olmadığını düşünürken öte yandan insan doğasının iyi mi yoksa kötü mü olduğunu sorgulamaktayız. Kitabıyla da kült eserler arasına girmiş olan bu filmi izlemenizi kesinlikle öneriyorum, iyi seyirler dilerim.

AYŞE ÇOKYAVAŞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

"THE DECALOGUE - DEKALOG" ON EMİR

Film Künyesi

Yönetmen: Krzysztof Kieslowski

Senaryo: Krzysztof Kieslowski

Müzik: Zbigniew Preisner

Türü: Dram

Yapım yılı: 1988/Polonya

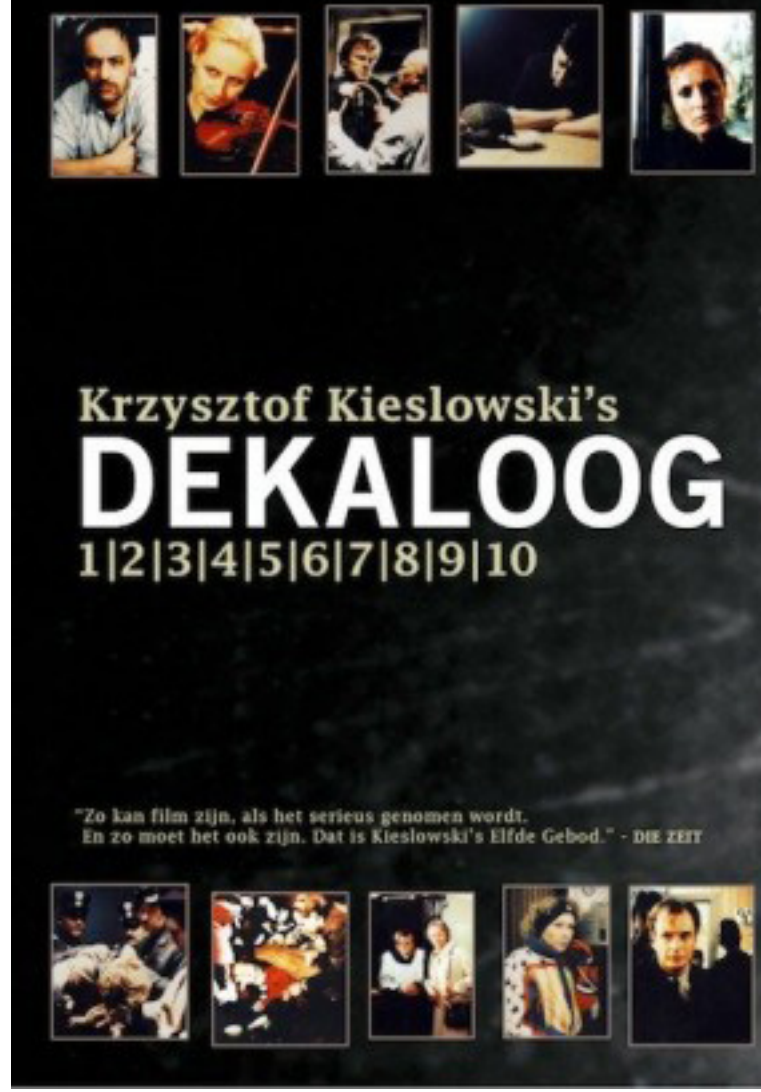
Süre: 55 dk (ortalama süre)

Imdb: 9.1

Dekalog, kelimesi "kaide, kural" anlamındadır. Hz. Musa'ya yaratıcı tarafından gönderildiği inanılan "on emir" in konu oluşturduğu, Krzysztof Kieslowski yönetmenliğinde Polonya TV'sinde yayınlanması için çekilen orta metrajlı filmler topluluğudur. Modern insan tarafınca bu emirlerin sorgulandığı 10 bölümden oluşmaktadır. Her bir bölüm, Yahudilerin on emrinden uyarılma birer senaryoya göre dağılmıştır ancak ne Kieslowski ne de yardımcı senarist Piesiewicz bu emirlerin uygulamalarına tamamen bağımlı hissetmeyerek, işin içine hayal gücünü ekleyerek daha da serbest bir senaryo ortaya koymuşlardır.

Dekalogların tüm bölümlerinde oldukça yalın, anlaşılması kolay bir dil hâkimdir. Ancak her bölüm bir emri konu edinmesinden kaynaklı din, erdemlilik, ahlak vb. konularda derinlemesine alt metinler sunar. Her bölümde bir simge, bazı zamanlarda ufak bir kesit yahut bir nesne bölümün anahtarlarını oluşturur.

1988 yapımı bu dizi tadında filmler, Doğu Blok ülkelerinden Polonya'nın beton (tek tip) apartmanları arasında geçen yaşamsal güçlükleri ve az miktarda da olsa Polonya'nın şehir yapısını

fark etmemizi sağlar. Kısa filmlerde oyuncular her bölümde farklıdır lakin mekân aynıdır. Ancak bir diğer bölümde bir başka bölümden oyuncu çok kısa da olsa yan rol kategorisinde gözükür. Bu durum biz seyircilere Kieslowski'nin bölümler arasında mekânsal bağlardan ziyade psikolojik bağlar kurmaya gayret ettiğinin göstergesidir.

Bugün ben sizlerle ilk 3 bölümün incelemesini paylaşacağım. İyi seyirler ve tabii ki iyi okumalar!

DEKALOG 1

Emir: "Senin tanrın benim, başka tanrın yoktur."

Bölüm genel itibari ile üniversitede öğretim görevlisi olan bir baba, onun oğlu ve babanın kız kardeşi yani hala rolündeki üç karakter arasında geçmektedir. Baba ile oğul arasında hayat ve ölümün ne olduğu yönünde diyaloglar geçmektedir. Tanrı'nın var olup olmadığını öğrenmek isteyen küçük bir çocuk ve bilimin temellendirmeleri ile hayattaki tüm sorunların çözülebileceğine inanan bir baba mevcuttur.

Dekalog r'ın kendine has sahnesi "ölüm" ile başlamaktadır. Ölü bir köpekle... Ardından kahvaltı sofrasında baba ile çocuk arasında şu diyalog geçer. Çocuğun bir sorusu ile başlar.

*-Birisi öldüğünde neden gazetede duyurulur?
-Belki de basmaları için para veriyorlardır.
-İnsanlar neden ölür?
-Kalbin kan pompalaması durur; beyne kan gitmez, hareket durur, her şey durur. Her şey biter.*

Elbette bu sorular sadece iki insan arasında değil, iki insan aracılığıyla izleyenleri de düşündürten iki simgesel evren arasındaki iletişim çabasıdır. Diyalog şöyle devam eder.

*-Geriye ne kalır?
-Bir insan ne yaşamışsa bu onun bıraktıkları ve anılarıdır. Anılar önemlidir. Birisini, belli özelliklerini belli yanlarını hatırlarsın. Onun yüzünü, gülüşünü, bir dişinin eksik olduğunu hatırlarsın. Bunları düşünmek için çok gençsin. Sabah sabah benden ne istiyorsun?*

Babanın kurduğu son cümle ile soru-cevap diyalog tersine çevrilir. Ancak düşünülmelidir ki bu soru çocuğa mı sorulmuştur yoksa simgesel diğerine mi? Filmin sonunda bu soru cevap bulacaktır.

Çocuğa ardı ardına tüm bu soruları sordurtan gördüğü ölü köpektir. Bu sefer de babasına hiç ruhtan bahsetmediğini söyler. Babaya göre ruh, bir rahatlama gerekçesidir, gerilimleri yatıştırandır. Kieslowski, babayı öylesine gerilimsiz bir karakter olarak sunar ki yatışma için bir ruha inanmanın zorunlu olmadığını baba örnekler. Ancak tüm bunlara rağmen çocuk

babaya bir ruha inanıp inanmadığını sorduğunda baba bilemediğini söyler.

Bu felsefi sohbetin hemen ardından gündelik hayatın içine hızlı bir geçiş yapılır. Çocuğun okuluna bozulmuş sütleri haber yapmak için gelen basın mensupları kesitlerdedir. Çocuk, televizyoncularla konuştuğunu büyük bir heyecanla ve dinlenme arzusu içinde halasına anlatırken çocuğun isminin Pavel olduğunu öğreniriz. Bazı inceleyenlere göre bu isim Ünlü bilim insanı Pavlov'a yahut St. Paul'a ithaf olabilir. Hala oldukça dindar bir Katolik iken, baba dilbilimle son derce ilgili bir akademisyendir. Aynı ailede yer almaları bizlere yine zıtlığın içinde birliği göstermektedir.

Bilimle her şeyin çözümünün bulunabileceğine inanan baba, sitenin oralarda bulunan buz kitlesinin Pavel'in ağırlığı ile kırılmayacağını matematiksel olarak hesaplamıştır. Filmin sonlarına doğru bir hesap hatası olduğu anlaşılmıştır çünkü Pavel buz kitlesinin kırılması sonucunda boğularak can vermiştir. Baba artık kendisi bir çocuğa dönüşmüştür. Pavel'in ona sorduğu soruları soracağı bir baba, öfkesini kusacağı bir baba, aramaktadır. Evet, artık ondan başka bir Tanrı yoktur!

DEKALOG 2

Emir: "Tanrı'nın ismini boş yere ağzına almayacaksın."

Bölüm genel itibari ile keman sanatçısı bir kadın, onun ölmek üzere olan kocası ve kocasının doktoru aynı zamanda komşuları olan üç karakter arasında geçmektedir.

Dorota, ölümcül derecede hasta olan kocasını çok sevmektedir. Ancak onun ifade edişine göre aynı zamanda bir başka adam da âşık olmuştur ve bu özel kişiden hamile kalmıştır. Hamileliğinin 3. ayındadır ve kürtaj için oldukça kritik bir dönem içerisinde. Bu sebepten ötürü doktordan yani tıptan kocasının yaşayıp yaşamayacağına ilişkin kesin bilgi istemektedir. Doktorun vereceği cevaba göre çocuğunu alıracaktır yahut aldırmayacaktır, acil karar vermesi gerekmektedir. Doktor olasılıklardan bahseder ancak sorunun cevabını bilmediğini dile getirir. Dorota'nın seçim yapmama arzusu ile oluşturduğu stratejisi

işlememiştir. İzleyiciye verilmek istenen mesaj Dorota'nın kendisinin yapması gereken seçimi zorla bir başkasına yaptırtarak yükümlülüğü üzerinden atmak istemesidir. Bunun üzerine doktora Tanrı'ya inanıp inanmadığını sorar ve Tanrı'nın ismi ile kocasının öleceği üzerine yemin etmesini ister. Doktor, kürtajı önlemek ve masum canı kurtarmak için Tanrı'nın adını yalan yere anarak yemin eder.

Dorota'nın hamile olduğu kişi bebeği aldırırsa onunla birlikte olmayacağını söyler. Dorota bu sefer kendi vicdanı ile kararını verir, yazgısını üstlenir ve kocası ölse de bebeği alacaktır. Doktorun yaptığı, kadını basitçe karardan vazgeçirmek değil etik sorumluluğu birlikte üstlenmektir.

Bu sahneler biz seyircilere gösterir ki, Tanrı'nın adı boş yere anılmış da olsa doluluğa çevrilmiştir. Bir yaşamın karşısında bir başka yaşamın kararının gözler önüne serildiği bu bölüm, dekaloglar içinde sevgi ve duyarlılığın sıcak bir biçimde gösterildiği sahneler barındırmaktadır.

DEKALOG 3

Emir: "Altı gün çalışacaksın, bir gün dinleneceksin."

Bölüm, genel itibari ile yalnızlık ve çaresizlikten bunalmış bir kadın ve onun evli olan eski sevgilisi arasında geçmektedir. Bu dekalogda aynı zamanda yedinci emrin ("Zina etmeyeceksin!") ihlali ve bu ihlalin nasıl düzeltildiği sunulur.

Herkesin ailesi ile birlikte geçirdiği bir Noel gecesinde yalnız kalmış kadın, bu geceyi eski sevgilisi ile geçirmek için entrikalar kurar. Ewa'nın isteğiyle eski sevgilisini yanına çağırır ve tüm geceyi Ewa'nın

kaybolmuş eşini aramakla geçirirler. Ewa, yalnız geçirdiği Noel'leri telafi etmek amacıyla kendisini trajik bir oyuna iter. Böylelikle geçmişini unutmak için çabalaması en sakın olması gereken günü panikatağa dönüştürmüştür. Noel gecesi boyunca sokaklarda, tren garlarında, hastanelerde kocasını ararlar. Bu konumlar modern insanın acımasız yalnızlığına atıf yapılarak gösterilmiştir. Tüm bu arayışın içinde bir otele girdiklerinde Ewa, Janusz'a aynı odada kalıp kalamayacaklarını sorar, bu soru zinanın işaretçisidir.

Kadın içinde biriktirdiği tüm acıyı Prag hastanesinin morgunda kocasının cesedini teşhis etmek için girdiğinde akıtır. Ya kocasının ya da eski sevgilisi Janusz'un ölmesini arzuladığını anlatır. Dekalog 3'ün dönüm noktası bu sahne olarak bilinmektedir çünkü yine yanı başlarında ölüm beklemektedir. Ewa, Janusz'a o gece bin bir türlü yalan söyler ve çeşitli aksiyonların içine sürükler, amacı sabah 07.00'ye kadar onu yanında tutabilmektir. Eğer sabah 7'ye kadar onunla olmayı başarabilirse hayatının iyi olacağına inanmıştır. Başaramaması durumunda ise hayatına son vereceğini cebindeki hapları Janusz'a göstererek anlatır.

Film süresince sadece bir isim olarak var olan bir kadın artık bir hayata sahiptir. Böylelikle Janusz, Ewa'ya gerçekten veda edebilme şansına sahip olmuştur. Janusz zina etmeden evine dönmüştür, koltukta uyuyakalan karısının yeniden geceleri çıkıp çıkmayacağını sorması üzerine kendinden emin ve güven dolu olarak "Hayır." demiştir. Bu bölümde bir kanatta düzenli bir yaşam süren bir aile sunulurken diğer kanatta bir kadının uçsuz bucaksız yalnızlığı sunulmuştur. Dekaloglar içinde en can yakan bölümlerdendir.

MİNE TEKİN
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

FİLM ANALİZİ: THE READER

Film Künyesi

Yer: ABD/Almanya

Yıl: 2008

Yönetmen: Stephen Daldry

Oyuncular: Kate Winslet, Ralph Fiennes, David Kross

Adolf Hitler, Nazizm, 2. Dünya Savaşı... Hiç yabancı olmadığımız olgular. Yahudi düşmanlığı, ölen 65 milyona yakın insan ve arkasında suçlanan tek isim. Çoğu filmde Nazilerin yaptığı işkenceleri, kamplarda insanları nasıl diri diri yaktıklarını, yaşlı çocuk demeden yaptıkları soykırımları, insanlık tarihinin alnına kara bir yazıyla yazılan olayları seyrettik. Ve izledikçe de deyim yerindeyse kahrolduk. Peki hiç düşündük mü; bu kadar insan Adolf Hitler'in bir sözüyle nasıl bu kadar cani hale geldi? Maalesef Nazi

Propagandası yapma etiketi almamak için çoğu film bu soruyu sormaktan çekiniyor. Fakat The Reader filmi bu anlayışa baş kaldırıyor. Bakış açımızı değiştiriyor ve olaylara kurbanların değil suçluların gözünden bakmamızı sağlıyor. Aynı zamanda içerisinde derin bir aşk hikayesini barındırıyor.

Yazı Bu Kısımdan İtibaren Spoiler İçerebilir

Hanna: 36 yaşında ve yalnız başına hayat mücadelesi veren bir kadın olan Hanna evinin önünde hastalanmış bir çocuğu görür ve ona yardım eder. Daha sonrasında çocuğa karşı hisler duymaya başlar ve aşk yaşarlar. Kitap okumayı değil dinlemeyi seven Hanna'nın filmin ilerleyen sahnelerinde okuma yazma bilmediğini öğreniyoruz. Aradan belli bir zaman geçtikten sonra Hanna'yı 300 yahudiye kilit altında tutarak onların yanarak ölmesinden sorumlu tutulan 6 gardiyan sanıktan biri olarak görüyoruz. Yaptığı şeylerin utancını taşımayan Hanna her şeyi olanca dürüstlüğüyle anlatıyor. Şaşkınlıkla bunu neden

yaptığını sorduklarında Hanna'nın verdiği yanıt çok çarpıcı; "Ben bir gardiyanım, oradaki mahkumlara sahip çıkmam gerekiyordu. Eğer kapıyı açsaydık karmaşa oluşabilirdi. Siz olsaydınız ne yapardınız?". Filmde bu sözün duymak aklıma çoğumuzun bildiği sosyal psikolojinin altın değerinde olan Milgram Deneyini getirdi. Bu deneyin ortaya çıkması da "Yahudi soykırımının sonuçlarının buna sebep olan kişiler tarafından benimsenmekte miydi yoksa bu insanlar sadece otoriteye boyun mu eğiyorlardı?" sorusunun sorulmasıyla olmuştur. Deneye göre boyun eğmenin ana unsuru bireyin başkasının dileklerini yerine getirmesinden ötürü kendini yaptığı davranışlardan sorumlu görmemesidir. Hanna'nın tepkilerinin rahatsız eden doğallığı buradan gelmekte olup, Hanna yaptığı şeyin yanlış olmadığını ve sadece ona verilen görevi yerine getirdiğini düşünmektedir. Davanın ilerleyen süreçlerinde Hanna okuma yazma bilmediğinin öğrenilmemesi için raporu yazdığını iddia ederek suçu üstlenmiş ve diğer gardiyanlar kısa süreli cezalar alırken Hanna ömür boyu hapse mahkum edilmiştir.

Micheal: Lise öğrencisiyken kendinden yaşça büyük olan birine aşık olan Micheal'in gelişim evreleri filmde işlenmekte. Ergenlikte ailesiyle ilgili yaşadığı problemleri görmekteyiz. Otoriter bir baba figürü ile yaşayan Micheal bu sorunları aşamayıp babasıyla ilişkisini kesiyor ve cenazesine dahi katılmıyor. Fakat buna rağmen annesinin onayını bekler şekilde davrandığını bazı sahnelerde görmekteyiz. Buradan Micheal'in

oedipus kompleksini tam olarak atlatamadığını ve belki de bu nedenle kendinden yaşça büyük bir kadına, bir otorite figürüne aşık olduğunu gözlemleyebiliriz. Üniversitede hukuk okumaya başlamış ve bir derslerinde savaş suçları mahkemesini gözlemlemeye gittiklerinde Hanna'nın davasına denk gelmektedir. Okuma yazma bilmemesine rağmen Hanna'nın suçu üstlenmesini görmekte ve kanunlara göre mahkemede bunu söylemesi gerekirken Micheal Hanna'nın kararına saygı duymaktadır. Bu sahnelerde Micheal'in yaşadığı ikilemleri seyretmekteyiz. Kanunları mı yoksa sevdiği kadını mı seçmeli karar veremeyen Micheal sessiz kalıyor ve belki de filmin ilerleyen sahnelerinde Hanna'ya kitap okuduğu kasetleri göndermesinin sebebi vicdan azabını hafifletmeye çalışmaktır.

Her ülkenin tarihinde kabul etmek istemedikleri fakat buna mecbur kaldıkları bazı olaylar bulunmaktadır. Nazizm ise bunlardan sadece biridir. Psikolojinin amaçlarından biri insan davranışlarının sebeplerini incelemektir ve yapılan çoğu deneyin, araştırmanın sebebi buradan gelmektedir. İnsanların suçlu olup olmadıklarına karar vermeden önce davranışlarının altında yatan sebepleri incelemeliyiz. The Reader bunu yapabilen filmlerden olduğu için kıymetlidir. İyi seyirler dilerim...

TUĞÇE ERDEM
PSİKOLOJİK DANIŞMAN VE REHBER
ÖĞRETMEN

AKADEMİ ÖDÜLLERİ

MERCEK ALTINDA: SON 6

YILIN EN İYİ FILMLERİ

Sinemanın en prestijli ödülllerinden biri olan 'Akademi Ödülleri' ya da bilinen adıyla 'Oscar Ödülleri'nde birçok kategori yer almakta. Her kategori önemli olmakla birlikte sinemaseverlerin en merak ettiği ödüllerden biri 'En İyi Film' ödülüdür. Bu yazı dizisinde 2013 yılından 2019 yılına kadar olan süreçte 'Yılın En İyi Filmi' kategorisinde ödül alan filmler incelenmeye alınacaktır. Bu yazıda 2013 yılında 'En İyi Film' ödülü alan 'Argo' filmi ile 2014 yılında yine aynı kategoride ödül alan '12 Yıllık Esaret' incelenecektir.

ARGO

Film Künyesi

Yönetmen: Ben Affleck

Oyuncular: Ben Affleck, Bryan Cranston, John Goodman

Tür: Gerilim, Politik, Dram

Ülke: ABD

Film seyirciyi 1979 yılında Şah'ın devrilişinden sonra yeni yönetim biçiminin ilk aylarının yaşandığı Tahran'a götürüyor. İran devriminin en yoğun olduğu bu günler, aynı zamanda soluk soluğa geçen bir kurtarma operasyonuna da tanıklık ediyor. Şah'ın kendilerine verilmesini talep eden İran yönetimi bir yandan siyasetler aracılığıyla bunu talep ederken halkın öfkeli bir şekilde eylemlerini sürdürmelerini engelleyecek bir harekette de bulunmamıştır. Her gün binlerce insan Amerika'nın Tahran'daki Büyükelçilik binasının önünde toplanıp öfkelerini gösterir. Bugünlerden birinde Büyükelçilik binasını ele geçiren İranlılar, Büyükelçilik çalışanlarını esir almışlardır. Büyükelçilik çalışanlarından 6 Amerikan vatandaşı ise son anda Kanada Büyükelçiliğine sığınır. Filmin hikayesi ise bu 6 Amerikan vatandaşının kurtarılışını gerçek hikayeden esinlenilerek anlatır. Ünlü oyuncu Ben Affleck'in ilk yönetmenlik deneyimi olan Argo filmi, 85. Oscar Ödül töreninden 3 ödülle ayrılmıştır.

Yazının Bu Kısmı Spoiler da İçermektedir.

Film boyunca seyircilerin yaşadığı en yoğun duygu 'Empati' olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira 6 kişinin İranlılar tarafından ele geçirilip linç edilip edilmeyecekleri korkusunu filmi izlerken bazen sempati, çoğu zaman da empati yoluyla

yaşamamız mümkün. Bunun dışında grup içinde tek tek bireylerin kimliksizleşmesinin de bariz örneğini film aracılığıyla görüyoruz. Tek başına cesaret edilmeyecek şeyler yapan insanların 'bir ordu' halinde barikatları aşıp 'öfke' duygularının öncülüğünde gözlerinin dönmesini görmemiz mümkün. Grup içinde bireyler, çoğu zaman tek başlarına olduklarından farklı davranış örüntüleri sergilerler, önermesini doğrulayan sahnelerle karşılaşıyoruz. Ölüm korkusunun yaklaştığı zamanlarda insanların sergiledikleri korku tepkilerini, akılcı olmayan diyalogların yaşanabileceğini görmekteyiz. Film bu tek tek mesajların dışında bütün olarak iş birliğinin önemi, soğukkanlı bir şekilde hareket edilince er ya da geç sonuç alınabileceğini bir kez daha seyircilere göstermektedir.

12 YILLIK ESARET

Film Künyesi

Yönetmen: Steve McQueen

Oyuncular: Chiwetel Ejiofor, Michael Fassbender, Benedict Cumberbatch

Tür: Dram, Tarihi

Ülke: ABD

Siyahilerin köle olarak çalıştırıldığı, alınıp satıldığı 1840 lı yılların Amerikasında, özgürlüğüne kavuşmak isteyen Solomon'un hikayesinin anlatıldığı "12 Yıllık Esaret" 86. Oscar Ödüllerinde En İyi Film ödülünü almıştır. Yapımcı koltuğunda yer alan Brad Pitt'in oyuncu olarak görüldüğü filmde özgür bir şekilde yaşayan Solomon'un, özgür yaşamına devam etmek amacıyla yeni bir işte çalışmayı düşünmesi ve devamında olayların planladığının dışında gelişmesi anlatılıyor.

Yazının Bu Kısmı Spoiler da İçermektedir.

Solomon özgür yaşamına devam etmek için yeni bir işe başlayacağını düşünürken köle olarak satılmış ve filmin asıl hikayesi o zaman başlamıştır. Hayatını medeni bir şekilde sürdüren Solomon, bir eşya gibi görülmeye başlanmış. Aşağılanmanın, hor görülmenin acı yönüyle karşılaşmıştır. Kendi hayatına ilişkin söz sahibi olamayan insanların düşünceleri yerine başarabildikleriyle çalışıp yararlı olup olmadıklarıyla değerlendirildikleri bir düzeni anlatan film, köleliğin hüküm sürdüğü siyahilere yönelik ırkçılığın en bariz örneğini gözler önüne sermiştir. Hümanist felsefenin doğmasına da yol açan bu gibi düşünceler, insanların onurunu korumanın tüm insanlığın onurunu korumak kadar değerli olduğunu bir kez daha bizlere hatırlatmıştır. Her türlü aşağılanmaya, hor görülmeye rağmen insanı hayata bağlayan 'umudun' er ya da geç mutluluk getirdiğini sabrın ve mücadelenin bu tarz öykülerin vazgeçilmez ilacı olduğunu filmin sonlarında görmekteyiz. Psikolojinin temel ya da bilindik öğeleri ile karşılaşmak yerine psikolojinin tam da hayatın kendisini ele aldığını filmin tek tek değil de bütün bir haliyle psikolojiye önemli ders örnekleri sunduğunu görmemiz mümkün. Bir sonraki sayıda 'Birdman' ve 'Spotlight' film incelemelerinde görüşmek dileğiyle. İyi seyirler dilerim.

MÜCAHİT AKKAYA
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

BENİ ÖDÜLLE CEZALANDIRMA

Kitabın Adı : Beni Ödülle Cezalandırma

Yazarın Adı: Dr. Özgür BOLAT

Yayınevi: Doğan Kitap

Basım Yeri ve Tarihi : İstanbul, Eylül - 2016

Sayfa Sayısı: 247

Kitap iki kısımdan oluşuyor. Bu iki kısımda kendi aralarında birçok başlığa ayrılıyor. Birinci kısımda(Ödül Çocukları Nasıl Etkiler?) daha çok ödülün insan üzerindeki etkileri üstünde duruluyor; ikinci kısımda(Ödül Yerine Ne Yapılmalı?) ise çocuk üzerinde ödül haricinde hangi etkenleri kullanmanın faydasını görebiliriz?, bunun üstünde duruluyor.

İlk kısımda ödülün insan üzerindeki etkileri üstünde duruluyor dedik. Şöyle ki Dr. Bolat, daha çok ödülün olumsuz etkilerine açıklık getiriyor. Şu zamana kadar ödül kullanmayan öğretmen, aile veya bir müdüre rastlamamışsınız. Ödülün günlük hayatımızdaki yerine o kadar sık rast geliyoruz ki istemsizce doğru kabul edip, kullanıyoruz. Bu kitapta ise yaptığımızın aslında ne denli yanlış bir şey olduğunu fark ediyoruz. Üstelik fark etmemize yardımcı olan tek şey yazarın sözleri değil, araştırmalar ve deneyler sonucu ortaya çıkan bilimsel bulgular.

Psikolojinin bir alt dalı olan ve şu an PDR lisans programında ders olarak okutulan Sosyal Psikoloji dalının o kadar fazla örnekleme var ki okurken heyecanlanabilirsiniz. Zaten deneyler şu zamana kadar hepimizin ilgisini çekmiştir öyle değil mi? Hatta youtube kanallarında gündemden düşmeyen veya sosyal medya hesaplarınızda illa ki gündemde olan sosyal deneylere denk gelmişsinizdir. Dr. Özgür Bolat şu zamana kadar ödül alanı üzerinden yapılan tüm sosyal deneylere kitabında yer veriyor. Leon Festinger' in Bilişsel Çelişki Kuramı bunun en güzel örneği olabilir. Böylelikle kitabın sayfalarını çevirdikçe farklı zamanlarda farklı yerlerde yapılan bir sürü deney örneğine rast gelebiliyorsunuz.

BENİ ÖDÜLLE CEZALANDIRMA

Mutlu ve başarılı çocuk yetiştirmek için rehber

Bildikleriniz değişecek

DR. ÖZGÜR BOLAT

Okurken bu durum bir hayli hoşuma gidiyordu benim. Sonuçta incelenen şey insanlar ve konu eğitim açısından oldukça önemi olan ödül. Kitapta dikkat çekilecek şüphesiz en önemli nokta İç Motivasyon ve Dış Motivasyon kısmı. Bunu kitaptan şu paragrafla örneklendirebiliriz:

"Çocuğa dışarıdan sürekli ödül (dış motivasyon) verilirse, isteği (iç motivasyon) azalır. Bir süre sonra kendi başına karar verme ve harekete geçme (motive etme) becerisini de kaybeder. Dahası aynı seviyede motivasyon üretmek için sizinde ödülü mütemadiyen artırmanız gerekir."

Yazar ödülün aslında özellikle çocuklar için sıklıkla kullanıldığının ve aslında bu durumun ne kadar yararlı olmayan bir şey olduğu üzerinde duruyor. İç motivasyon, bireyin içinden hissederek bir şeyleri yapma isteğidir. Dış motivasyon ise, dışarıdan bireye sunulan alternatif çözümdür veya bireyin iç motivasyonunu düşürücü bir unsurdur.

Şöyle örneklendirebiliriz diyor Bolat: Çocuğa sınıfı geçersen sana bisiklet alacağım diyor veli. Çocuk bu noktada amacı sınıfı geçmek olan durumda bisiklet ödül koşulu olarak sunulduğu için, ödülü amaç olarak ve sınıfını geçmeyi de amacına giden yolda bir araç olarak görüyor. Oysaki çocuğun sorumluluğunda olan durum yani amacı olması gereken durum sınıfı geçmek ama ödül koşulu dış motivasyon olarak sunulduğunda çocukta iç motivasyonda bir azalma gözlemleniyor ve çocuk böylelikle dış etkene bağlanarak okulla verimli bir iletişim sağlayamıyor.

Kitabın sahip olduğu iki kısımda kendi aralarında bazı başlıklara ayrılıyor demiştik. Kitapta özellikle hoşuma giden şey, eğitmen için açık ve anlaşılır olmasının yanı sıra çok kullanışlı olması. Şöyle ki, zaten kitap okurken belki bazı notları alıyorsunuzdur ama bazı durumlarda unutkanlık halimizle karşılaşılabiliyoruz. Ve ihtiyacımızın olduğunu hissettiğimiz zamanlarda kitapta her başlığın yazısının sonunda birer sayfalık bir özetle karşılaşılabılırız, bu da bize kolaylık sağlıyor.

Gelelim ikinci kısma: Ödül yerine ne yapmalı? Bu kısımda Dr. Bolat, ödül yerine ebeveynlerin kullanması gereken anlayışlar üzerinde duruyor. Dikkat edin bunları yöntem olarak adlandırmıyor. Anlayış, bireyin kazanması gereken bir durum ama yöntem, bu yolda bir araçtır. Kazanmamız gereken anlayışları tek tek sıralıyor ve hepsinde somut örnekler sunarak, betimlemeler yaparak bizim daha kolay anlamamızı sağlıyor. Birkaç başlığa değineceğim:

Öncelikle istenilen durum ailenin ihtiyacı mı yoksa çocuğun ihtiyacı mı? Bu başlı başına bir problem bence. Ailenin hedefinde olan şey eline geçen somut deliller: yüksek notlar alması, sınıfı geçmesi veya odasını temiz tutması. Oysaki çocuk bunları anlayarak, isteyerek mi yapıyor yoksa ailesi istediği için mi? Bu noktada çocuğu dinlemeliyiz ve sorumluluğunda olması gereken durumlar hakkında onu bilinçlendirmeliyiz.

Ödül yerine model olma. Çocuk tarafından her gün her dakika izlenen ebeveyn, çocuğunun yapmasını istemediği şeyleri kendisi de yapmamalı. Anne kola içiyor ama çocuğuna zararlı diyor. Kolanın anne için de zararlı olduğunu bilen çocuk anneyi bu noktada dinlemiyor.

Sen içiyorsan ben de içebilirim!

Başından beri bazı şeylerin çocuğun bazı işlerin onun sorumluluğunda olduğunu bilmesi gerektiği üzerinde durmuştuk. Peki çocuğa sorumluluğu nasıl kazandırabiliriz?

1.Düzen Kurmak, bunu fiziksel düzen olarak değil sosyal düzen olarak algılamalıyız. Sosyal yaşamdaki düzen, ilişkilerin ve ebeveyn davranışlarının düzenli, yani tutarlı ve tahmin edilebilir olmasıdır.

2.Problem Çözmek, çocuk kurallara uymazsa onu kontrol mekanizmalarıyla kuralla uydurmaya çalışırsanız, o zaman kuralları kontrol mekanizmasına dönüştürmüş olursunuz. Burada amaç çocuğu kurallara uydurmak değil, çocuğun neden kuralla uymadığını anlamaktır.

3.Bedel Ödetmek, cezadan çok farklıdır. İlk iki madde işe yaramadığında ebeveynler genellikle cezaya başvururlar ama bedel ödeme zamanı olmalı. Ceza dışarıdan verilen bir yaptırımdır. Ama bedel davranışın doğal bir sonucudur.

Ve en sonda Sonsöz.. Dr. Bolat: Unutmayın! Ödül, sadece bir araçtır. Tehlikeli bir düşünce yapısının ürünüdür. O düşünce yapısı nedir? Kontrol ve manipülasyon. Zaten bundan dolayı kültürümüzde korku ve sevgisizlik yok mu? Bundan dolayı insanlar “El ne der?” diye yaşamıyor mu? Peki, çocukları neden kontrol etmeye çalışıyoruz? Çünkü onlara güvenmiyoruz. Hayatı onlara bırakırsak, hayata hazırlanamayacaklarını düşünüyoruz. Bu düşünceyi çocuk nasıl algılıyor? Güçsüzlük olarak. Çocuğa sen güçsüzsün mesajı gidiyor. Onlar kendi hayatlarını değil, bizim hayatımızı yaşasın istiyoruz. Onların yaşamlarına koşul koyuyoruz. Özgüvensiz çocuklar yetiştiriyoruz. Amacımız özgüveni yüksek çocuklar yetiştirmek değil mi? Özgüvenli çocuk nasıl yetiştirilir? Başlıkları tek cümleyle açıklayacağım.

1.Model Olma; kendisine güvenmeyen bir ebeveyn özgüveni yüksek çocuk yetiştiremez.

2.İlişki Kurma; çocuğuyla gerçek ilişki kuran aile, çocuğun gerçek duygularını ve ihtiyaçlarını anlar.

“Mutlu ve başarılı bir çocuk yetiştirmek için bir rehber.”

3.Gelişim; çocuğunun yaptığı işleri övüp bağımlılık ve onaylanma ihtiyacı yaratmaktansa, geribildirim ve öz değerlendirme yöntemleriyle çocuğunu geliştiren aile, özgüveni yüksek çocuk yetiştirir.

4.Özerklik; kendisine seçme hakkı verilmeyen çocuk özgüveni düşük olur.

Sonuç olarak, ödülle kontrol edilen çocuk değil; birey olarak kabul gören, seçme hakkı verilen, gelişim gösteren çocuğun özgüveni yüksek olur. Özgüveni yüksek olan çocuk, mutlu ve başarılı bir çocuktur.

Dr Bolat, uyguladığı anne baba okulunda da oldukça etkisini gördüğünü ifade etmiş ve ailelerin geribildirimleri sonucunda kitabın ne denli etkili olduğunu da gözle görebiliriz. Kitabın dili oldukça sade ve akıcı bunun üzerinde tekrar durmam gerekiyor sanırım. Ben okurken çok keyif aldım ve aynı zamanda bilinçlendiğimi düşündüğüm için ayrıca mutlu oldum. Umarım siz de okurken benim gibi keyif alırsınız. Keyifli okumalar dilerim :)

**BETÜL SERTKAYA
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ**

ALTI YAŞ ÇOCUKLARININ GÜNLÜK YAŞANTILARINDA OYUNUN YERİ VE ANNELERİN OYUN ALGISI

Akademik Çalışma: Altı Yaş Çocuklarının
Günlük Yaşantılarında Oyunun Yeri ve
Annelerin Oyun Algısı

Akademik Çalışmayı Yapan Kişiler:
Dr. Öğretim Üyesi Filiz ERBAY / Dr. Öğretim
Üyesi Neslihan DURMUŞOĞLU SALTALI

Yayın Yeri: Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir
Eğitim Fakültesi Dergisi

Yayınlanma Tarihi: Ağustos, 2012

Sayfa: 249-264 (16)

Akademik çalışmanın amacı, anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yerini ve annelerin oyuna ilişkin algılarını belirlemek olarak ifade edilmiştir. Bu amaçla araştırmanın çalışma grubunu, Konya ilinde Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde yer alan anasınıflarına devam eden altı yaşında çocuğa sahip 88 anne oluşturmaktadır. Akademik çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış buna bağlı olarak annelerle şu konularda görüşülmüştür: Çocukların okul dışındaki günlük rutin etkinlikleri, çocuğun oyun arkadaşlığını kimin yaptığı, çocuğun nerede oyun oynadığı, annelerin çocuklarıyla oyun oynama konusunda yaşadıkları sıkıntılar ve annelerin oyun etkinliklerini nasıl anlamlandırdığı. Böylelikle çalışmanın alt başlıkları oluşmuş, annelerden alınan cevaplarla çalışmanın bulguları saptanmıştır.

Akademik çalışma bizlere Türkiye'deki altı yaş çocuklarının yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı konusunda genel bir bilgi

sunmaktadır ancak çalışma grubunu yalnız bir il, yalnız bir okul ve 88 annenin oluşturması bakımından sınırlıdır. Bu sınırlılıkla birlikte, ülkemiz kültürüne ve çocuk yetiştirimine/ eğitime uygun ve yararlı bilgiler ortaya konulduğu da görülmektedir. Tam da buradan hareketle çalışmanın hedef kitlesi olan ebeveynlerin, çocuk gelişimi konusuna ilgi duyanların beklentilerini karşılayıcı olduğu ifade edilebilir.

Akademik çalışmacılar, kullandıkları kaynaklara araştırmanın sonunda yer vermiştir. Hem yerli hem de yabancı birçok kayanağa yer verilen çalışmada, kullanılan alıntı ve bilgiler açıklayıcı, hedef kitlenin zorlanmadan anlayacağı bir dille aktarılmıştır. Anlaşılabilirliği güçlendirmek adına, annelerin araştırmadaki sorulara ilişkin görüşleri, çalışmada doğrudan bir anlatımla aktarılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde, araştırmanın anahtar sözcüklerinden olan oyun kavramına, oyunun kültürlerdeki yerine, oyunun çocukların yaşamındaki önemine ilişkin açıklamalara yer verilmiş ve yer verilen çeşitli araştırma sonuçlarıyla da oyunun evrensel bir özellik taşıdığına vurgu yapılmıştır. Buradan hareketle çalışmacıların anahtar sözcüklere ve temel konulara çalışmada, açıklayıcı bir şekilde yer verdiklerini görmekteyiz.

Akademik çalışma; çocukların okul dışı rutin etkinlikleri, çocukların oyun arkadaşlığını kiminle yaptığı, annelerin çocuklarının oyun oynadığı alanlarla ve bu alanlardan memnun olma durumlarıyla ilgili görüşlerine, annelerin çocuklarıyla oyun oynama konusunda yaşadığı sıkıntılara, annelerin oyun algısına ilişkin veriler sunmaktadır.

Bulgular bölümünde yer alan ilk alt başlık olan " Annelerin Çocuklarının Okul Dışı Rutin Etkinlikleriyle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular" da çocukların % 91' inin her gün oyun oynamakta, %71' inin televizyon izlemekte olduğu belirtilmektedir. Annelerin, çocukların yaptıkları etkinlikler konusundaki memnuniyetlerine ilişkin şu görüşleri dikkate değerdir: " Çocukların televizyon ve bilgisayar oynamasından memnun olduklarını söyleyen anneler, uzun süreleri kapsamaması şartıyla, oyun oynamasından memnun olan anneler de evi dağıtmaması şartıyla bu etkinliklerden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu bulgudan hareketle "annelerin uzun süre televizyon izlenmesinin zararlı olduğunu bilmelerine rağmen uygulama

aşamasında bu bilgilerini kullanamadıkları ifade edilebilir.” Yine makalede yer verilen bir araştırmaya göre Türkiye de 3-6 yaş grubundaki çocukların %100’ ü televizyon izlemektedir verisi çocukların gelişimleri açısından olumsuz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bulgular bölümünde yer alan üçüncü alt başlık olan ” Annelerin Çocuklarının Oyun Oynadığı Alanlarla ve Bu Alanlardan Memnun Olma Durumlarıyla İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular” da annelerin görüşlerine göre evde oyun alanı olarak çocukların %68’ i kendi odasını, %44’ ü ... salonu kullanmaktadır. Çocukların dışarıda oyun alanı olarak kullandıkları alanlar ise %69 parklar, %41 evin bahçesi ... dir. Bu sonuçlara ilişkin verilen örnek bir araştırma sonucunda kapalı alanlardaki oyunların çocuğun sosyal hayata ilişkin kuralları öğrenmesine katkı sağladığı, dışarıda oyunun içeride oyuna kıyasla çocuklara faydasının daha geniş bir alan, hareket özgürlüğü ve farklı oyun materyalleri sağlaması olduğu ifade edilmiştir.

Bulgular bölümünde yer alan 5. ve son alt başlık olan ” Annelerin Oyun Algısına İlişkin Bulgular” da annelerin %39’ u oyunu eğlence ve mutlu olma aracı olarak, %39’ u oyunu eğlence ve mutlu olma aracı olarak, %25’i boş zaman geçirme ve oyalanma aracı olarak, %21’ i rahatlama- kendini ifade etme ve hayal dünyasını yansıtırma yolu olarak, %19’ u eğitim aracı olarak, %4’ ü çocuğun en önemli işi olarak ifade etmişlerdir. Çalışma grubunun %25’ inin oyunu boş zaman geçirme ve oyalanma aracı olarak ifade etmesi dikkate değerdir. Bu ifadeyle ilgili olarak makalede şu alıntıya yer verilmiştir: ” Birçok yetişkin tarafından boşa geçirilen zaman olarak görülmekle birlikte oyun esasında, çocuğun kendisini, duygularını ifade edebildiği, yeteneklerini geliştirebildiği en önemli fırsat olarak ve çocuk için en doğal, en aktif öğrenme

ortamıdır.” Tam da bu veriye, oyunu sadece boş zaman ve eğlenme aracı olarak görmeye, ilişkin olarak ’Filial Terapi’den bahsetmem gerekirse; çocukların duygularını daha iyi ifade etmelerini ve özkontrollerini geliştirmelerini sağlayan aile terapisi ve oyun terapisi yaklaşımlarının bütünleştiği 3-12 yaş arasındaki çocuklara uygulanan bir oyun terapisi yaklaşımıdır.

Buradan hareketle, oyunla ilgili bir terapi yönteminin olmasından da anlaşılabileceği gibi oyun yalnız bir eğlence aracı değil, çocuğun bilişsel, sosyal, duygusal gelişimini destekleyen bir eğitim aracıdır.

Çalışmanın Öneriler kısmında ise araştırılan konunun bulgularıyla çözüm önerileri sunulmuştur. Araştırmaya katılan annelerin çocuklarıyla ne oynayacaklarını bilmedikleri bulgusu günümüzün önemli sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır, dikkate değer bir problemdir. Bu amaçla ” çocukların yaş ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak anne babalara yönelik çocuklarıyla evde ve dışarıda oynayabilecekleri oyun etkinliklerini kapsayan, materyalleri olan eğitim setleri, eğitim uzmanları ve yayın evleri işbirliği ile hazırlanabilir.” önerisinde bulunulmuştur.

Araştırılan konunun genişliğinin ve öneminin farkında olan çalışmacılar bu farkındalıklarını şöyle dile getirip makalelerini sonlandırmıştır: ” Oyun çocuklar var oldukça önemini yitirmeyecek güncel bir konudur. Bu nedenle farklı bakış açıları, farklı örneklem, farklı yöntemlerle çalışılmaya devam edilmeli ve sonuçları tartışılarak akademik alanda paylaşılmalıdır. Böylece oyun konusunda yeni ve güncel yaklaşımlar benimsenerek, yeni eğitim programları geliştirilebilir.”

ALTERNATİF EĞİTİM: HAYATIMIZIN OKULSUZLAŞTIRILMASI

Kitabın Adı: Alternatif Eğitim: Hayatımızın Okulsuzlaştırılması

Editör: Matt Hern

Çeviren: Eylem Çağdaş Babaoğlu

Yayın Yeri ve Yayıncı: İstanbul, Kalkedon Yayınları

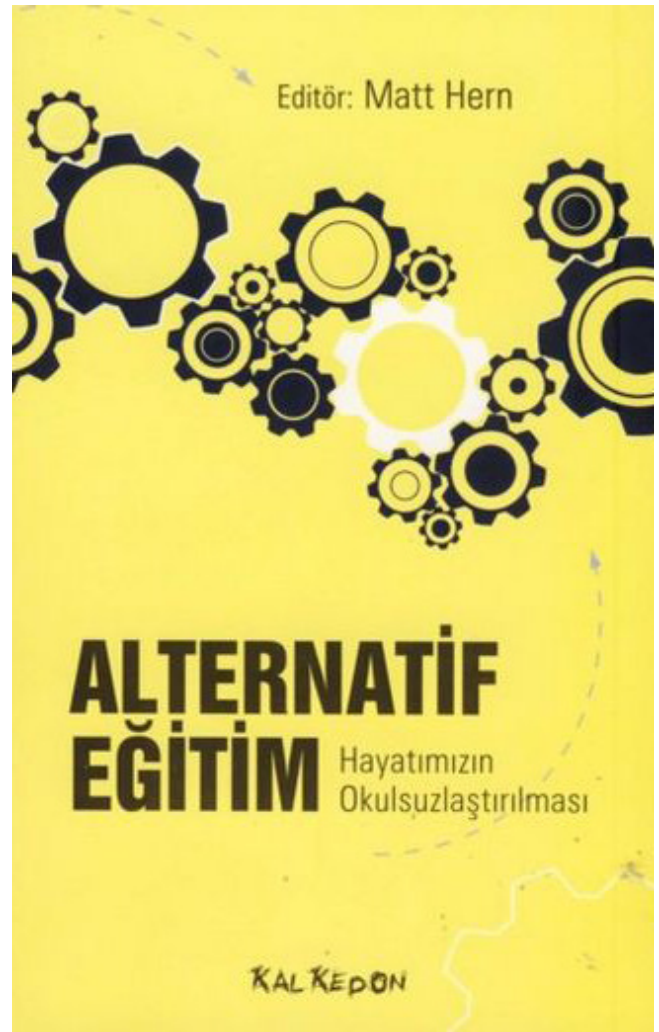
Yayımlanma Tarihi: 2008

Sayfa Sayısı: 279

“Eğitim nedir?”

Bu soruya vereceğimiz basmakalıp bir cevabımız olduğunu biliyoruz. “İstendik yönde ve kalıcı izli davranış değiştirme sürecidir.” Bu gibi tanımlar çoğu kez üzerinde düşünülmeden ezberlenir. Birileri tarafından standartlaştırılmış, süslenmiş ve oldukça doğru duran bu cümle veya cümleleri ezberimizde tutmak çoğumuz için zor olsa da bu bize kendi tanımımızı oluşturmaktan daha kolay gelir. Bu ezber ve standart tanım üzerine fikirlerimizi inşa ederiz. Tanımın üzerinde durup fazla düşünmeyiz. Bu kitap eğitim ve öğretim kavramları üzerinde alternatif düşüncelere sevk edecek nitelikte bir eser. Zorunlu eğitimin gerekliliğinden alternatif eğitim veren okul örneklerine dek birçok yazıyı ve yazarın görüşünü barındıran kitabın editörü Matt Hern, kitabın Türkiye baskısı için yazdığı önyazıda Batı eğitimi odaklı bir kitap olduğunu fakat bu kitabın kendi ülkemizdeki zorunlu eğitim kavramını düşünmeye bizi itmesi amacıyla yazıldığını söylüyor. Kitapta yoğunlukla ABD eğitim sisteminden bahsedilirken aslında bizim zorunlu eğitim kavramımızla arasında pek de fark olmadığını farkedebilirsiniz.

Kitap 4 bölümden oluşuyor. Her bölümde birden fazla yazı yer alıyor.

• Bölüm 1: Okulsuzlaşmanın Kökenleri

Tolstoy'un eğitim ve öğretim hakkındaki düşüncelerini daha önce hiç duydunuz mu? Zorunlu eğitim ile ilgili verilerle destekli argümanlarını sunan Tolstoy, bir çocuğu dışarıda gözlemleyin ve daha sonra zorunlu eğitim içerisindeyken gözlemleyin diyor. Bu basit gözlemi tecrübelerinize dayanarak tahayyül etmeniz zor değil. Gözümüzün önünde olan fakat görmediğimiz –belki de görmemizi engelleyen birçok faktör vardır, zorunlu eğitimin her zaman olumlu yönlerinin bize sunulması gibi- birçok gerçeği sunan Tolstoy'un “Eğitim Üzerine” isimli yazısı bu bölümün sadece ilk parçası.

Tolstoy'un radikal görüşlerini içeren bu yazıdan belki de tartışmaya en çok açık kısımlardan birini okuyalım: “Eğitim, bir insanın diğerini kendi gibi kılma eğilimidir. Eğitimci çocuğu eğitme gayretine soyunur çünkü bu eğiliminin altında çocukluğun saflığını kıskanması ve onu kendi gibi kılma arzusu yatar ki aslında bu çocuğu heba etmektir.” diyor. Bu satırları okuyunca özellikle eğitimci iseniz Tolstoy'a kızabilirsiniz. Fakat yazının içerisinde bahsettiği “skolastik ruh hali” ile ilgili

bir dönem araştırması yaparsanız bu satırlara belki katılabilirsiniz. Karar size kalmış.

Bölüm aynı zamanda Okulsuz Toplum ütopyası ile bilinen Ivan Illich'e ait bir yazıyı da içeriyor.

• **Bölüm 2: Yakın Dönem Analizleri**

Eğitim ve öğrenmenin farkını kavratacak nitelikte beş yazıyı içeren bölüm, zorunlu eğitim ile ilgili farklı bir perspektiften bakışı bize sağlıyor. Eğitim tanımındaki "istendik" davranışların kime göre istendik olduğunu sorgulamanız bu bölümden sonra çok olası.

Bölümde okulsuzlaşma üzerine farklı fikirler içeren 7 yazı bulunuyor. Bu yazıların başlıkları ise "Özgürlüğün Güzel Ülkesi", "Devlet Eğitimi Denen Kabus", "Dokunulmazlıktan Bilinçli Redde", "Öğrenme? Tabii... Eğitim? Yok, Hayır Kalsın" olarak sayılabilir. Bu bölüm ile ilgili belki de beni üzerine günlerce düşünmeye sevk eden ve bu konudaki düşünce yapımın değişmesine sebep olan Aaron Falbel'in "Öğrenme? Tabii... Eğitim? Yok, Hayır Kalsın..." isimli yazısından bahsetmek istiyorum. Eğitim ve öğrenme arasındaki farkı keskin bir çizgiyle ayıran Falbel, güzel bir benzetme yapıyor: "Öğrenmek nefes almaya benzer. Doğal ve insani bir etkinliktir. Yaşamaya dair bir eylemdir. Öğrenme yetimiz, nefes alma yetimiz gibidir, geliştirilmeye ve müdahaleye ihtiyacı yoktur. Eğer atmosfer kirlenmişse, nefes almak da güçleşir. Günümüzün sosyal atmosferi eğitim ile kirlenmiştir."

Günümüz eğitimi sosyal atmosferimizi kirleterek ciğerlerimizi mi tıkamaktadır? Doğuştan getirdiği keskin merak güdüsü ile etrafını sorgulayan çocuklar eğitim hayatına başladıklarında susmaya, susturulmaya, dakikalarca sessizce oturmaya mı mahkum edilmektedir? Nerede yanlış yapıyoruz veya tamamen doğru yolda mıyız? Bunlar üzerine düşünüyorsanız bu yazıları okumanızı ısrarla öneriyorum.

• **Bölüm 3: Alternatif Okul Örnekleri**

Okulsuzlaşma yolunda atılan adımları ve örnekleri içeren bölümde Sumerhill Okulu, Windsor House gibi farklı prensipleri içeren alternatif okul örnekleri anlatılıyor.

• **Bölüm 4: Sadece Hayır De! ile kitap sonlanıyor.**

Kitabın sonunda aynı zamanda kitapta yer alan tüm yazarların biyografileri de yer alıyor. Bu görüşler nereden beslenmiş diye merak ederseniz, her bir yazarın kısa özgeçmişine son sayfalarda ulaşabilirsiniz.

"Unutmamalıyız ki çocuk yetiştirme tarzımız her şeyden önce politik bir faaliyettir."

Genel olarak bir düşünce kitabı olsa da yazarların hemen hemen hepsi düşüncelerini aktarırken akıcılığı elden bırakmamış görünüyor. Okurken durup düşüneceğiniz çok nokta olacak. Bu düşünme aralarından sonra yazıların devamını okumanız zor olmuyor. Belki de sizi eğitim konusunda bir paradigma değişimine sokabilecek satırlar akıcı bir dille yazılmış diyebiliriz. Farklı fikirleri bir arada bulundurduğundan tüm yazıları ard arda okumak gibi bir durum da zorunlu değil aslında. Farklı zamanlarda farklı düşüncelere zihninizi açmak için kitaptaki herhangi bir yazıyı okumanız yeterli. Türkçe çevirisi için de çevirmeni oldukça başarılı buldum. Genellikle bu tarz çeviri kitapları okumakta veya anlamakta zorluk çekebiliyoruz. Bu zorluğu hiçbir yazıda hissetmedim diyebilirim. Kitabı okuduktan sonra eğitimle ilgili fazlaca olumsuz fikire maruz kaldığınız için biraz kötü hissedebilirsiniz. Varolan eğitimin olumlu yönlerini düşünerek zihninizde bu kitaba antitez niteliğinde düşünceler üretebilirsiniz.

Eğitim alanında farklı bakış açılarını yansıtan, bildiğimiz tüm kavramları kökten değiştirebilecek güce sahip olduğuna inandığım bu kitap sadece eğitim değil aile, otorite ve devlet gibi aslında eğitim üzerinde belki de gerekenden fazla söz hakkına sahip parametrelere de değiniyor. Alternatif eğitim üzerine kaynakların azlığı göz önünde bulundurulursa eğitim alanı için oldukça yararlı bir kaynak olduğunu düşünüyorum. Kitap eğitimciler için verdikleri eğitimin aslında bir öğretim olması gerektiğini görebilmeleri ve Tolstoy' un bahsettiği skolastik ruh haline sürükleyen öğretmenler olmamaları için bir kılavuz niteliğinde.

Eğitim ile ilgili söyleyecek sözünüz varsa bu kitabı okuduktan sonra o sözler üzerinde fazlaca düşüneceğinize inanıyorum. Eğitim üzerine konuşacak çok şeyimiz var... Bir başka kitap incelemesinde görüşmek üzere. Keyifli okumalar dilerim.

SİBEL UYANIK
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

KARMAKARIŞIK

Oyunun türü: Komedi

Oyunun süresi: 2 Saat 45 Dakika

Perde sayısı: 2 perde

Yazan: Ray Cooney

Çeviren: Haldun Dormen - Kemal Uzun

Yöneten: Haldun Dormen

Küçük bir yalan sizden ne götürebilir ki, hiç hafife almayın belki de tüm ciddiyetinizi alıp, gülünç hallere sokabilir sizi. Bir kaçamak, bir yalan, bir ceset ve sürpriz yapan bir eş... Karmakarışık olmanın kaçınılmaz tarifi...

Oyunun konusu: Muhalefet partinin sekreteriyle kaçamak yapmak isteyen bakanın, otel odasında başlayan hikâyesi, odadaki davetsiz misafirlerle beraber içinden çıkılmaz karmakarışık bir hal alır.

1991 yılında 'Out of Order' orijinal adıyla yayınlanan 2011-2012 sezonunda Bursa Devlet Tiyatrosu ve 2017- 2018 sezonunda da İstanbul Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelenen Karmakarışık oyunu, İngiliz yazarın komedide gerilim tarzını sürdürdüğü bir oyun. Yalanlar, aldatmalar, yanlış anlaşılmalara içinden çıkılmaz hale gelen durum, gülünç yönleriyle ele alınmış. Oyunda bolca kapı, her kapının ardında bir sebeple başkasının kimliğine girmiş birileri ve tempolu giriş çıkışlar kullanılmış.

Oyun, bir bakan ve muhalefet partisi sekreteri etrafında döndüğünden dönemin siyasetiyle ilgili göndermeler de barındırıyor. Göndermeler izleyicinin gözüne batmayacak şekilde özenle yerleştirilmiş.

Yazı Bu Kısımdan İtibaren Spoiler İçerebilir

Oyunun psikolojik incelenmesi:

Başkarakterimiz, toplumun gözündeki imajını zedelemekten haz gereksinimini doyurmak isteyen Richard Philips adında bir bakan. Hazzını arttırmak ve davranışının öğrenilmesi sonucunda olabilecek kötü sonuçlardan kaçınmak için kaçamağını özenle planlamış. Oyunun başında kendisi için gerekli ortamı hazırlarken karşımıza çıkıyor; eşine yalan söylüyor, otel odasını ayarlıyor ve muhalefet partinin güzel sekreterini kimseye görünmeden odaya alıyor. Ne var ki işler planladığı gibi gitmiyor. Freudyen bakış açısıyla incelendiğinde başkarakterimizin cinsellik içgüdüleriyle hareket ettiği düşünülmektedir. Yaşamsal 2 temel güdüden biri olduğu savunulan cinsellik içgüdüğü, Ray Cooney'in oyunlarında sıkça kullandığı bir tema. Hazzını doyurmaya çalışan bireylerin düştüğü komik durumlar acizlikle birlikte ele alınıyor. Bu oyunda da en başta tek amacı cinsel doyum almakken olayların karışmasıyla statüsünün derdine düşen bakanın kıvranırları gözler önüne serilmiş.

Odada ceset bulunmasıyla beraber karışan olaylar neticesinde bakan ne yapacağını bilemez. Birden tek amacı cesetten kurtulmak olur; çünkü aksini düşünmek bakan için büyük bir felakete yol açacaktır. Kaçamağını herkes öğrenecek ve toplum gözündeki statüsü yerle bir olacaktır. Bu durum bakanda kaygının artmasına yol açar. İçinde bulunduğu kaygıyla sağlıklı kararlar veremez ve anlık çözümler için yalanlar silsilesine başvurur. Üstündeki sorumluluğu atmak amacıyla kendisini cesetten kurtaracak, durumu toparlayacak bir maşa bulma yoluna gider. Bu durumda aklına gelen ilk isim, özel kalem müdürü George Pigdon olur.

Bay Pigdon'ın bu zamana kadar hep kendinden bekleneni yapan itaatkâr bir birey olduğu hemen anlaşılmaktadır. Oyuna girdiği ilk sahnede annesini arayıp rapor vermesi, annesine karşı takındığı tavırlar, hayatındaki tek kadının annesi olduğu vurgusu Oedipus kompleksi geliştirmiş olabileceğini düşündürmektedir. Karakterimizin, kendisine yüklenen büyük görevin etkisiyle özgüven kazandığı davranışlarındaki değişikliklerde açıkça görülmektedir. Karakterimizde görülen belirgin rahatlamayla, üstündeki süperego baskısının hafiflediği düşünülmektedir. Önceleri çekingen olduğu düşünülen karakterimizin izleyiciyi şaşırtacak büyük adımlar atması oyunu daha da eğlenceli hale getirmiştir.

Psişik determinizm ilkesiyle ele alındığında Richard Philips'in kaçamak yapmak için muhalefet partinin sekreterini seçmesinin özel bir anlam barındırdığı düşünülmektedir. Bu seçim bay Philips'in de farkında olmadığı şekillerde meydana gelmiştir. Bu durum bakanın bilinç dışında barındırdığı isyanın bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Toplumun kendisine yüklediği misyonu kabullenemeyen bakan başkaldırısını bu şekilde ifade ediyor olabilir. Dönemin şartları incelendiğinde bakanın sekreterle cinsel ilişki kurma yoluyla muhalefete karşı üstünlük kurduğunu düşünüp tatmin sağlaması da mümkün görünüyor. Bu seçime çok farklı dayandırmalarla elde edilmiş daha birçok neden öne sürülebilir. Yorumlar oyunu izlerken karakterlerden edinilen izlenimlerle çoğaltılabilir.

**FEYZA KILINÇ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN**

Yararlanılan Kaynak

<http://www.devtiyatro.gov.tr/programlar-sehirler-kahramanmaras-detay-karmakaristik4.html>

'SINIR' TİYATRO OYUNU ANALİZİ

Oyunla ilgili kısa bilgiler

Sahne yeri: Adana Devlet Tiyatrosu

Yazan: Muzaffer İZGÜ

Yöneten: Boğaçhan SÖZMEN

Oyunun Konusu:

Bilinmeyen bir yerde Nevinya ve Sevinya adında sınır komşusu iki ülke vardır. Bu iki ülke bilinmeyen bir nedenle birbirine düşmandır. Bu iki ülkenin sınırlarını koruyan, adlarını bile bilmedikleri çocuklar rahat uyusun diye bekleyen, bilinmeyen iki de askerleri vardır ; Yuan ve Mati. Yalnızca ikisinin olduğu bu bölgede bilinmeyen bir nedenle arkadaş oluverirler. Yine bilinmeyen bir nedenle bu iki ülke arasında savaş çıkar. Yuan ve Mati birbirine kurşun sıkar mı? Budur işte bilinmeyen. Anlayacağınız Çukurova'nın en güzel çocuklarından Muzaffer İzgü'nün acılı - gülünç kaleminden hiç bilinmeyen ülkelerin, hiç bilinmeyen insanların, hiç bilinmeyen öyküsü. Belki de çok iyi bilinen... Kim bilir?*

Oyunun Psikolojik İncelenmesi:

Oyun; düşman ülkelerin askerlerinin sınırda nöbet tutmasıyla başlamaktadır. Düşman sıfatını kendilerine söyleyenlere inat onlar birçok olayda birbirlerine karşı dostça ve arkadaşça davranışlar sergilemektedirler. Nitekim onlar hayatının anlamını bulabilmiş nadide insanlardır. Oyunun genel teması üzerine odaklanıldığında varoluşçu terapinin ilkeleri ve temsilcilerinden Victor E. Frankl'ın öne sürmüş olduğu fikirleri göze çarpmaktadır. Frankl'ın geliştirdiği logoterapinin temel kavramları da yine oyun boyunca karşımıza çıkmaktadır. Frankl'a göre bir insanı sevebilmek, onu özünde kavrayabilmek demektir. İnsanı insan yapan da; varoluşun çetin koşullarında dahi onurlu insan olabilmektir.

Oyuna bu kapsamda baktığımızda üst düzey yöneticilerden gelen düşman olma çağrısına rağmen bu kişiler bırakın birbiriyle savaşmayı birbirleriyle dost olmak için ellerinden gelen her türlü hal ve hareketlerde bulunmuşlardır. Onurlu insan olmak adına, yaşamın onlara getirmiş oldukları zorluklara rağmen onlar yeri geldiğinde oyunlar oynamışlar yeri geldiğinde de ekmeklerini bölüşebilmişlerdir.

Varoluşçu felsefenin bakış açısına göre kendini gerçekleştirme sürecinde olan nitelikli bir bireyin kullandığı en önemli unsur mizahtır. İşte bu tiyatro oyununda savaşın ortasında düşman iki asker birbirlerine, kendilerine ve ülkelerine karşı kullandıkları 'mizah' olgusu onların yaşamlarını daha anlamlı hale getirmelerine olanak tanımıştır. Frankl (2003) 'e göre terapi bireye ne kadar iyi gelirse gelsin birey hayatın anlamına sahip olmadığı sürece intihar düşüncesi kaybolmaz. Oyuna bu açıdan baktığımızda savaşın biteceğine, ailelerine kavuşacaklarına dair umutlarını diri tutan bu kişiler seyircilere ; umudun ve hayatın anlamını sağlayan destek sistemlerinin önemini mesajını da vermiş olmaktadır. Hiçbir asker bu kötü olaylardan dolayı intihar düşüncesini dillendirmemesi bu olgunun kanıtıdır.

O zaman ; insan yaşamının değer kaynaklarından iki kavramın varlığı oyunu daha da anlamlı hale getiriyor diyebiliriz. Bu iki olgu yukarıda da adı geçen umut ve hayatın anlamını bulabilmek olgusudur. Oyunu baştan sona izlediğinizde hayatın süregelen yaşantısıyla benzerlik kurmanız mümkündür elbette. Oyun kimi zaman durgun, kimi zaman hareketli olabilmekte; kişiler birbirlerine karşı kimi zaman saldırganca, kimi zaman da uysalca hareketlerde bulunabilmektedir. Bu noktada kişiler işler ne boyutlara ulaşırsa ulaşınsın hiçbir zaman birbirlerini öldürmeyi düşünmemektedir. Daima barıştan ve yaşatmaktan yana olmuşlardır. Bir ülkeden gelen sucuğu diğer ülkeden gelen şarap eşliğinde tüketmişler ve bu paylaşımı oyun boyunca var olan köpeğe de pay ederek Kohlberg'in Ahlak Gelişim Kuram'ına göre "Kanun-Düzen" evresinde yer aldıkları mesajını seyircilere vermişlerdir.

Sonuç olarak Muzaffer İzgü'nün kaleme almış olduğu 'Sınır' oyunu vermiş olduğu dostluk, birlik, kardeşlik mesajlarıyla sizlere duygusal anlar yaşatacaktır. Yaşattığı duygusal anlar kadar mizah yoluyla da sizleri güldürdüğü kadar düşündürcektir de... Duygusal bir sonla biten 'Sınır' oyununu izlediğinizde varoluşsal bir biçimde yaşamı, hayatı sorgulayacak ve varoluşsal bir biçimde yaşamak için içinizde gizli bir güç duyumsayacaksınız. Bu durum da öznel iyi oluş düzeyinizi olumlu yönde, önemli derecede etkileyecektir. Bulunduğunuz şehirde 'Sınır' oyununun sahneleneceğini görürseniz sakın kaçırmayınız...

AHMET ALAKUŞ
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

Yararlanılan Kaynaklar

* <http://www.devtiyatro.gov.tr/programlar-sehirler-adana-detay-sinir.html>

** Frankl, Victor. E.(2003).Duyulmayan Anlam Çılgılığı.İstanbul: Öteki Yayınları.

OCAK

Oyunun süresi: 1 saat 15 dakika

Perde sayısı: Tek perde

Sahne yeri: CerModern – Ankara

Yazar: Turgut Özakman

Yöneten: Muharrem KOÇ

Oyunun Konusu:

Ailesini bir arada tutmak için çırpınan bir anne, ulaşılamaz hayaller peşinde bir baba, ayrı ayrı karakterlerde dört çocuk ve onlarla yaşayan bir büyükanneden oluşan yedi kişilik bir ailenin farklı zeminlerdeki çatışmalarını trajediyle yoğunlaştırarak işleyen bir aile draması. Evin idaresini temin etmekten noksan bir baba sürekli olarak iş değiştirmektedir. Babasının yanında ona her zaman destek çıkan ortanca oğlu evin tüm yükünü taşımaktadır. Bunların hiçbirisi umrunda olmayan evin, büyük oğlu hovardalık peşindeyken, küçük oğlu tüm bu karmaşanın arasında savrulmaktadır. Topal olmanın eksikliğinde yaşam süren evin kızı Sevda, muhal bir geçmişe saplanıp kalmış hasta bir anneye ve tüm bunlara rağmen ailenin bir arada durması için çabalayan bitap ve diğergam anne gibi bizden ve gerçek karakterlerin tüm olağanlığı ile sergilendiği bir eser.

Yazı Bu Kısımdan İtibaren Spoiler İçerebilir

Oyunun Analizi:

Hikaye büyükanne ve babanın tartışmasıyla başlar. Henüz ilk repliklerden evdeki gerginlik yansır. Babanın bir hışımla sahneyi terk etmesiyle evin kızı Sevdanın görünmesi bir olur. Neler olduğunu anlamaya çalışan Sevdayı annesi geçirir. Sevda küçüklüğünden beri topaldır bu sahneye girdiği ilk andan görülür. Sakin ve içine kapanık bir karakterdir. Fiziksel olarak bir yetersizliğe sahip olmasının aşağılık kompleksine yol açtığını söyleyebiliriz. Akranlarıyla arası iyi değildir, sevgi arayışı içerisinde.

MUHARREM KOÇ AHMET ALAKUŞ EMİNHAN SUNA
HÜMEYRA ÜZTOP ATİKE ERÜZDEMİR DUYGU YILDIRIM

Turgut ÖZAKMAN

OCAK

Teknik
ÖYKÜM N
ESİN YIL
İREM FİL
SELİM AK

13 MAYIS 2018 PAZAR

CerModern (Tiyatro Sahnesi)
Adres: Altınsoy Cad. No:3 06101 Sıhhiye, Ankara.

20.00

Babasıyla arası iyi olmasına karşın abisinin öfkesiyle sık sık karşılaşmaktadır. Sevda'nın abisinin öfkesine maruz kalma nedeni abisinin Sevda'nın çaresiz sevgi arayışının onun suistimal edilmesine sebep olabileceğini düşünmesidir. Okulla arası hiçbir zaman arası iyi olmayan Fazıl, babasının yanında tüm gücüyle çalışarak bu alandaki eksikliğini ödünleme savunma mekanizmasıyla kapatmaya çalışmaktadır. Adlerian bakış açısına göre ortanca çocuk olmasına rağmen psikolojik doğum sırasında ilk çocuk olarak yer alır. İlk çocuk olmanın özelliklerini taşır. Sorumluluk sahibidir ve kardeşlerinin ihtiyaçlarını üstlenir. Otoriterdir, lider olma isteği baskındır. Oyunun kilit noktalarında Fazıl'ın öfke nöbetleri yer alır. Öfke kontrolü sorunu vardır. İrritabl duyguduruma sahiptir; kolayca sinirlenir ve kıskırtılınca öfke gösterir. Bu öfke nöbetlerinin çarpıcı olanından biri anneye olan tartışmasıdır. Anneanne muhal geçmişlerle dolu bir yaşam sürmektedir. Evde olan biten her olayı kendi hayal alemine göre çarpıtmaktadır. Bu hayal alanında kendini ailenin sorunlarından izole etmiş ve sözde mutlu bir yaşam sürmektedir. Geçmiş olan özlemini sürekli dile getirir.

Vefat etmiş eşinin paşa olduğunu zanneder. Hayatın gerçekliğini ve olanca ağırlığını tek başına zayıf omuzlarında taşıyan ve ücretlilik yükünü çekmekten bitap düşmüş olan Fazıl, anneannenin bu ücretsiz ve çabasız mutluluğunu içten içe kıskanmakta ve ona sinirlenmektedir. Anneannenin gerçeklerin yüzüne vurulmasına karşın bastırma savunma mekanizmasıyla olanları görmekten kaçınması, tahammül edemeyeceği gerçeklere bilinçaltı tarafından gösterilen bir etkidir. Oyunun başıyla birlikte göze çarpan anneanne ve babanın çetin ilişkisi, küçük ayrıntılarla yansıtılmaktadır. Anneannenin babayı yaptığı her harekette paşayla karşılaştırması, babanın evdeki otoritesini küçültmekle birlikte üzerindeki geçim baskısını da arttırmaktadır. Evin içindeki acınası problemleri, kötü durumdaki ilişkileri ve maddi sıkıntıları belki de kaldıramayacağını bildiği için kendini hayaller peşinde koşmaya sürükleyen baba, bu vesileyle aynı zamanda iş peşinde olduğu sanrısını da kendine empoze etmektedir. Ara ara kendini öven babada aşağılık kompleksine karşın üstünlük çabası görülmektedir diyebiliriz. Bir an bile duramayan zihni, ihtişamlı heyecanı ve bitmek bilmez sabrı ile belki de ailesine gerçekte veremediği her şeyi hayallerinde verme, arzusu ile dolup taşmaktadır. Hayallerinin ulaşamaz olduğunu göz ardı eden baba her projesini mantığa bürüme ile benimser, gerçekleştirememiş hayallerini inkar eder.

Fakat bunların gerçek olmadığını gören Fazıl babasına içten içe sitem etmekte ve onun çekmesi gereken yükü kendisi çektiği için babasını ihmalkar olarak görmektedir. Gerçekleşmeyen hayaller ve tutmayan işlere rağmen anne ise kocasını desteklemekte ve ona kötü hissettirmemeye çalışmaktadır. Çünkü ne olursa olsun bilmektedir ki hayatının gayesi olan ailesini bir arada tutmak ve korumak vazifesini yegane hayat arkadaşı ve onun otoritesi olmadan yapamayacaktır. Dolayısıyla bazen karısına kötü davranırsa da baba, anne ile iyi anlaşır ve birbirlerine destek olurlar. Anne evdeki çetrefilli ilişkileri yatıştırarak kişilerarası iletişimi dengeler. Evin her bireyine ayrı ayrı destek olur. Oyunun sonuna doğru tüm bu yükün yanında, kızının evden kaçmasını kaldıramayan anne harap olur. Annenin sağlığının bozulmasıyla kardeşler birbirlerine kenetlenir, birlik içine girerler. Bunca olayın arasında evin küçük oğlu Özcan ergenliğin getirdiği duygu değişimleriyle boy gösterir. Anneannesinin hayallerine kapılan Özcan gerçekte yüz yüze gelmesiyle hayal kırıklığı yaşar. Abisi Nihat'a özenen küçük kardeş onun gibi giyinerek onunla adeta özdeşim kurar. Nihat ise evin geri kalanının aksine kaygı düzeyi fazla düşük, benmerkezci biridir. Sorumluluk bilinci gelişmemiş, ailesini her sıkıntıda yalnız bırakmıştır. Oyunda geçen sıkıntılı olayların arasında Nihat'ın sahneye girmesiyle tüm sorunlar aniden rafa kalkar ve Nihat'ın enerjisi etrafa yayılır. Kaçma savunma mekanizmasının ardındadır, yaşananları göz ardı eder. Ailenin maddi sıkıntılarına rağmen Nihat'ın lüks gece hayatı vardır. Kardeşi Fazıl ile sık sık burun buruna gelmelerine rağmen yine de ona maddi destek çıkan Fazıl'dır. Oyunun başından itibaren fark edilen yüksek ses ailenin gergin ruh halinin yansımasıdır. Normal ses ayarlanmasındaki kayıp depresyonu yansıtıyor olabilir. Adler, bireysel psikoloji kuramında aile bütünlüğünün öneminden bahsetmiştir. Bireyler aileden, etkileşimde bulunmayı ve ait olmayı öğrenirler. Adler bireyleri anlamada aile ilişkilerinin önemini vurgulamıştır. Oyundaki her karaktere bireysel bakmak yerine ilişkileri içinde değerlendirmek daha sağlıklı olacaktır. İyi seyirler dilerim.

ATİKE ERÖZDEMİR
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

SAYI 1 PSİKOLEKTİF+

KASIM-2018